

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ

Národohospodářská fakulta

Hlavní specializace: Veřejná správa a regionální rozvoj

ANALÝZA SOUSTAVY STŘEDNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ A JEJÍ
VAZBA NA TRH PRÁCE V JIHOČESKÉM KRAJI

bakalářská práce

Autor: Barbora Žofková

Vedoucí práce: RNDr. Jana Kouřilová, Ph.D.

Rok: 2017

Prohlašuji na svou čest, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a s použitím uvedené literatury.

Barbora Žofková

V Praze, dne 28. 8. 2017

Poděkování

Děkuji RNDr. Janě Kouřilové, Ph.D. za odborné vedení mé bakalářské práce, za cenné rady a připomínky a za její trpělivost.

Abstrakt

Tato bakalářská práce analyzuje soustavu středního vzdělávání a zjišťuje, zda absolventi středních škol nachází uplatnění na trhu práce v Jihočeském kraji. Práce je rozdělena na čtyři části. První část teoreticky popisuje základní pojmy a východiska v oblasti vzdělávání a trhu práce, popisuje legislativní rámec vzdělávání a vzdělávací politiku v ČR. Také se zabývá vztahem regionu, vzdělávání a trhu práce. Druhá kapitola se zabývá vzdělávací soustavou v České republice a popisuje její stupně. Třetí kapitola představuje střední vzdělávání v Jihočeském kraji a nejvíce vyhledávané obory. Poslední kapitola charakterizuje trh práce v Jihočeském kraji a požadavky ze strany zaměstnavatelů. Závěr shrnuje odpovědi na otázky, které byly položeny v úvodu.

Bakalářská práce je zpracována na základě dat a dokumentů z Českého statistického úřadu, Národního ústavu pro vzdělávání, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstva práce a sociálních věcí a dokumentů zpracovaných Jihočeským krajem.

V Jihočeském kraji najdeme vzdělávací soustavu, která zahrnuje všechny stupně vzdělávání. Kapacita škol a nabídka oborů je rozmanitá a dostačující, obory odpovídají poptávce na trhu práce. Výjimku tvoří obory ze skupiny Textilní výroba a oděvnictví, které v kraji chybí, a přitom poptávka po těchto profesích je vysoká. Největší zájem je ze strany studentů o obory s maturitní zkouškou, menší pak o učební obory, což odpovídá republikovému trendu. Na trhu práce je aktuálně největší poptávka ze strany zaměstnavatelů po profesích, které vyžadují technické vzdělání. Jedná se zejména o řemeslné a dělnické profese, které většinou vyžadují manuální práci. Nejvíce volných pracovních míst je v okrese České Budějovice, nejméně v okrese Strakonice. Na trhu práce je nedostatek pracovníků. Jedním z důvodů může být nízký počet absolventů, který je způsoben populačním poklesem v minulosti. Absolventi v evidenci úřadu práce ubývají, což svědčí o jejich dobré uplatnitelnosti na trhu práce.

Klíčová slova

Střední vzdělávání, trh práce, Jihočeský kraj

JEL klasifikace - I21, I25, J20

Abstract

This thesis analyzes the system of secondary education and determines whether graduates of secondary schools can find employment in the labour market in the Czech Republic. The work is divided into four parts. The first part describes the basic concepts and background in the field of education and the labour market, describes the legislative framing of education and educational policy in the Czech Republic. It also focuses on the relationship between education and the labour market in the region. The second chapter deals with the educational system in the Czech Republic and describes its degrees. The third chapter introduces the secondary education in the South Bohemia region and the most popular fields of study. The last chapter is characterized by the labour market in the South Bohemia region and the requirements of employers. The conclusion summarizes the answers to the questions that were asked in the introduction.

Bachelor thesis is based on the data and documents from the Czech Statistical Office, the National Institute of Education, the Ministry of Education, Youth and Sports, the Ministry of Labour and Social Affairs and documents processed by the South Bohemian region.

In the South Bohemian region we find the educational system that includes all stages of education. The capacity of schools and the offer of subjects is varied and sufficient, fields correspond to the demand in the labour market. The exception are fields such as textile production and clothing industry, which are missing in the region, even though the demand for these professions is high. The greatest interest by the students is GCSE courses, then the apprenticeship, which corresponds to national trend. The labour market is currently highly demanding after the professions that require technical training. In particular, the craft and such professions that usually require manual work. Most vacancies is in České Budějovice district, least in the Strakonice district. The labour market lacks workers. One of the reasons may be the low number of graduates, which is caused by a decrease in population in the past. Graduates in the records of the Labour Office decline, suggesting their good applicability in the labour market.

Key words: Secondary education, labour market, South Bohemian region

JEL classification – I21, I25, J20

Obsah

Abstrakt.....	4
Abstract.....	5
Úvod.....	8
1 Základní pojmy a východiska v oblasti vzdělávání a trhu práce	10
1.1 Základní pojmy týkající se vzdělávání.....	10
1.2 Legislativní rámec vzdělávání v České republice.....	12
1.3 Vzdělávací politika České republiky	14
1.4 Základní pojmy trhu práce	17
1.5 Lidské zdroje a regionální rozvoj.....	19
2 Vzdělávací soustava v ČR	22
2.1 Předškolní vzdělávání	22
2.2 Základní vzdělávání a povinná školní docházka.....	23
2.3 Střední vzdělávání.....	24
2.4 Vyšší odborné vzdělávání	26
2.5 Vysoké školství	27
3 Střední vzdělávání v Jihočeském kraji.....	28
3.1 Charakteristika Jihočeského kraje.....	28
3.2 Analýza vzdělanostní struktury obyvatel v Jihočeském kraji	29
3.3 Střední školy v Jihočeském kraji.....	31
Okres České Budějovice.....	31
Okres Český Krumlov	32
Okres Jindřichův Hradec	32
Okres Písek	32
Okres Prachatice	32
Okres Strakonice.....	32

Okres Tábor	33
3.4 Obory středních škol v Jihočeském kraji	35
4 Trh práce v Jihočeském kraji	39
4.1 Zaměstnanost na trhu práce v Jihočeském kraji.....	39
4.2 Nezaměstnanost na trhu práce v Jihočeském kraji.....	41
4.3 Nabídka a poptávka na trhu práce v Jihočeském kraji	43
4.3.1 Struktura uchazečů o práci v Jihočeském kraji.....	44
4.3.2 Analýza neobsazenosti volných pracovních míst	45
4.4 Absolventi na trhu práce v Jihočeském kraji	52
Závěr	55
Seznam použitých zkratk	58
Seznam tabulek a grafů.....	59
Seznam literatury	60
Seznam právních předpisů	60
Seznam internetových zdrojů.....	61

Úvod

Jako téma bakalářské práce jsem si zvolila **Analýzu soustavy středního vzdělávání a její vazbu na trh práce v Jihočeském kraji**. Vzdělávání je důležitým procesem a týká se každého z nás. Díky vzdělávání se člověk může rozvíjet a obohatit svůj profesní a osobní život. Podle mého názoru správný výběr školy a oboru může ovlivnit velkou část budoucnosti studenta. Proto je podstatné vědět, kromě informací o studiu, také to, jaká je uplatnitelnost vybraného oboru na trhu práce.

Hlavním cílem bakalářské práce je zhodnotit vazbu oborů středních odborných škol a středních odborných učilišť v Jihočeském kraji na trh práce. Aby byl splněn hlavní cíl, bylo potřeba odpovědět na následující otázky:

- 1) Jaká je nabídka středního vzdělávání v Jihočeském kraji a které skupiny oborů jsou nejvíce vyhledávané?
- 2) Jaká je aktuální poptávka na trhu práce v Jihočeském kraji a o jakou pracovní sílu mají zaměstnavatelé největší zájem?
- 3) Nalézají absolventi oborů středních odborných škol a učilišť uplatnění na trhu práce v Jihočeském kraji?

Bakalářská práce je rozvržena do čtyř kapitol. První dvě kapitoly jsou teoretické. Úvodní kapitola představuje základní pojmy a východiska v oblasti vzdělávání a trhu práce. Také představuje legislativní úpravu vzdělávání v České republice a popisuje jednotlivé dokumenty týkající se rozvoje vzdělávání v ČR. Poslední část první kapitoly popisuje vazbu lidských zdrojů na regionální rozvoj. Druhá kapitola je samostatně věnována vzdělávací soustavě v ČR a popisuje jednotlivé stupně vzdělávání od předškolního až po vysokoškolské. Další dvě kapitoly tvoří praktickou část. Třetí kapitola se věnuje střednímu vzdělávání v Jihočeském kraji. Stručně charakterizuje kraj, popisuje jeho strukturu vzdělanosti a blíže se zaměřuje pouze na střední vzdělávání v kraji. Představuje školy, které se v kraji nachází a skupiny oborů, které jsou nejvíce navštěvované. Poslední čtvrtá kapitola hodnotí trh práce v Jihočeském kraji, zaměstnanost, nezaměstnanost a průměrnou mzdu. Popisuje, jaká je poptávka pracovní síly ze strany zaměstnavatelů, a zároveň jaké profese nabízejí uchazeči o zaměstnání. Tato kapitola také obsahuje

podkapitolu týkající se absolventů na trhu práce. Závěr shrnuje zjištěné poznatky a odpovídá na otázky položené v úvodu. Výstupem práce je shrnutí problematiky středního vzdělávání a jeho návaznosti na trh práce.

Hlavními zdroji, které jsem při tvorbě práce použila, byly vybrané kapitoly z odborné literatury, data a dokumenty poskytované Českým statistickým úřadem, MŠMT, MPSV, Jihočeským krajem a Národním ústavem pro vzdělávání. Dalšími zdroji byly právní předpisy, zejména zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělání.

1 Základní pojmy a východiska v oblasti vzdělávání a trhu práce

Na začátku práce je nutné vysvětlit základní pojmy a východiska, která se týkají vybraného tématu. V první řadě jsou charakterizovány základní pojmy související se vzděláváním. Tato kapitola také obsahuje legislativní rámec vzdělávání v České republice a popisuje aktuální strategické a koncepční dokumenty týkající se rozvoje vzdělávání v naší republice. Jelikož jedním z cílů vzdělávání je zajistit absolventům uplatnitelnost na trhu práce, vysvětluje tato kapitola také základní pojmy související s trhem práce. Poslední část kapitoly popisuje lidské zdroje jako faktor ovlivňující regionální rozvoj.

1.1 Základní pojmy týkající se vzdělávání

Vzdělávání je důležitý proces, který v podstatě trvá celý život a týká se každého jedince. Je to proces, při kterém si člověk osvojuje dovednosti, vědomosti a postoje, které pak dále rozvíjí a využívá při svém jednání. K tomuto procesu dochází ve vzdělávacích zařízeních nebo samostatnou snahou jedince. Jde o činnost, která má „*své cíle, konkrétní obsahy a v životě společnosti i jedince plní řadu funkcí: socializační, individuálně rozvíjející, ekonomickou, instrumentální, obecně kultivační, emancipační.*“¹ Výsledkem vzdělávání je některý stupeň vzdělání.

Vzdělávání dělíme na formální, neformální a informální. K **formálnímu vzdělávání** dochází ve vzdělávacích institucích a bývá u něj přesně určen průběh. Jeho obsah, cíle, funkce a prostředky vymezuje legislativa. Je poskytováno celé populaci nebo její části. Na základě formálního vzdělávání lze získat oficiální doklad o stupni vzdělání jakým je například výuční list nebo maturitní vysvědčení. Druhým typem je **neformální vzdělávání**, které probíhá mimo vzdělávací systém. Neposkytuje vzdělávání celé populaci, ale pouze určitým skupinám. Organizují ho například zaměstnavatelé, kulturní organizace, nadace, kluby a další. Posledním typem je **informální vzdělávání**, které probíhá spontánně a neorganizovaně. Jedná se o celoživotní vzdělávání při každodenních

¹ KOLÁŘ, Z. a kol. *Výkladový slovník z pedagogiky*. 583 vybraných hesel. Grada Publishing a.s. 2012. s. 179. ISBN 978-80-247-3710-2.

činnostech. Dochází k němu v rodině, v práci, při trávení volného času, získáváním informací z médií a dalšími způsoby. Všechny druhy vzdělávání jsou nezbytné pro rozvoj člověka, pro jeho budoucí povolání i pro rozvoj regionu a celého státu.²

Formální vzdělávání je možné klasifikovat podle **Mezinárodní normy pro klasifikaci vzdělávání ISCED** (zkráceno ze slov International Standard Classification of Education). Tato klasifikace je důležitá pro porovnávání odlišných školských systémů a úrovní vzdělání v různých zemích.³ Všechny typy škol v České republice jsou přiřazeny k nějakému stupni této klasifikace. Klasifikace má celkem 6 úrovní, ty jsou uvedeny v následující tabulce:

Tabulka 1 - Úrovně vzdělávání podle ISCED

ISCED 0	Preprimární vzdělávání	v ČR předškolní vzdělávání uskutečňované v mateřských školách
ISCED 1	Primární vzdělávání	v ČR 1. stupeň základní školy, tedy 1.-5. ročník ZŠ
ISCED 2	Nižší sekundární vzdělávání	v ČR 2. stupeň základní školy, tedy 6.-9. ročník, dále nižší ročníky víceletých gymnázií
ISCED 3	Vyšší sekundární vzdělávání	v ČR se jedná o střední vzdělávání, spadají sem čtyřletá gymnázia, vyšší ročníky víceletých gymnázií, střední odborná učiliště, střední odborné školy aj.
ISCED 4	Postsekundární vzdělávání nezahrnuté do terciárního	v ČR se získá pomaturitním studiem, tedy nástavbovým studiem, studiem na jazykových školách aj.
ISCED 5	První stupeň terciárního vzdělávání	v ČR lze získat studiem na vyšší odborné škole nebo vysoké škole v bakalářském nebo magisterském studijním programu, spadá sem také vyšší odborné vzdělávání na konzervatoři
ISCED 6	Druhý stupeň terciárního vzdělávání	v ČR lze získat doktorským studiem na VŠ

ZDROJ: vlastní zpracování podle: PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál. 2008. s. 98. ISBN 978-80-7367-416-8

Se vzděláváním souvisí i pojem **výchova**, která je součástí procesu socializace. Socializace je celoživotní proces, při němž dochází k osvojení forem chování, jednání, hodnot a v podstatě jde o začleňování jedince do společnosti.⁴ Při výchově dochází k úmyslnému ovlivňování toho, kdo je vychováván, vychovatelem. Cílem je rozvoj

² PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál. 2008. 322 s. ISBN 978-80-7367-416-8

³ PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál. 2008. s. 98. ISBN 978-80-7367-416-8

⁴ PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál. 2008. s. 216. ISBN 978-80-7367-416-8

člověka a jeho osobnosti. Výchova je jednou z částí, která ovlivňuje celkové vzdělání člověka.⁵

Pojem vzdělávání je často zaměňován s pojmem vzdělání. **Vzdělání** je však výsledkem procesu vzdělávání a výchovy. Tento pojem vyjadřuje stav rozvoje člověka, kterého dosáhl prostřednictvím vzdělávání. „*Jde o soubor vědomostí a dovedností společně s chápáním vztahů mezi poznatky, se schopností používat vědomosti a dovednosti při řešení nových úkolů, s dovednostmi dále se sebevzdělávat.*“⁶ Vzdělání v sobě zahrnuje i osvojení morálních hodnot a životních postojů, čímž ovlivňuje i jednání a smýšlení v životě člověka. Kategorie vzdělání jsou určeny zaměřením a druhem vzdělávacích institucí ve vzdělávací soustavě. Podle stupně rozlišujeme vzdělání například na základní, středoškolské, vysokoškolské. Podle zaměření pak oddělujeme vzdělání všeobecné a odborné, humanitní, ekonomické, technické a další.⁷

Výsledkem vzdělávání, všeobecného i odborného, ve spojení s praktickými zkušenostmi, je **kvalifikace**. To je „*soubor vědomostí, dovedností, pohotovostí, rozvinutých schopností potřebných pro vykonávání určitého povolání, určité profese.*“⁸

1.2 Legislativní rámec vzdělávání v České republice

Základním dokumentem upravujícím vzdělávání v České republice je **Listina základních práv a svobod**, která je společně s Ústavou ČR a dalšími ústavními zákony součástí ústavního pořádku ČR. Vzdělávání se věnuje čl. 33 LZPS, který říká, že „*každý má právo na vzdělání*“⁹, které by mělo být na základních a středních školách bezplatné, stejně tak i na některých vysokých školách. Dále hovoří o povinné školní docházce, která je školským zákonem dána na 9 let. Určuje také zřizování nestátních škol, kde může být

⁵ KOLÁŘ, Z. a kol. *Výkladový slovník z pedagogiky*. 583 vybraných hesel. Grada Publishing a.s. 2012. s.163. ISBN 978-80-247-3710-2.

⁶ KOLÁŘ, Z. a kol. *Výkladový slovník z pedagogiky*. 583 vybraných hesel. Grada Publishing a.s. 2012. s.175-176. ISBN 978-80-247-3710-2.

⁷ KOLÁŘ, Z. a kol. *Výkladový slovník z pedagogiky*. 583 vybraných hesel. Grada Publishing a.s. 2012. s.175-176. ISBN 978-80-247-3710-2.

⁸ KOLÁŘ, Z. a kol. *Výkladový slovník z pedagogiky*. 583 vybraných hesel. Grada Publishing a.s. 2012. s.69. ISBN 978-80-247-3710-2.

⁹ Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky. Čl. 33

vzdělání poskytnuto za poplatek. Kromě čl. 33 se vzdělání nepřímo dotýkají i čl. 25 určující právo menšin na vzdělání v jejich rodném jazyce, čl. 15 zase zaručuje svobodné vědecké bádání a uměleckou tvorbu a čl. 16 odkazuje na možnost vyučování náboženství na státních školách.¹⁰

Dále je vzdělávání v České republice upraveno několika zákony, vyhláškami a nařízeními vlády. Jedním z nejstěžejnějších je **zákon č. 561/2004 Sb., zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání** neboli zkráceně Školský zákon, který má celkem 20 částí. V nich upravuje náležitosti, organizaci a průběh předškolního, základního vzdělávání a povinné školní docházky, středního a vyššího odborného vzdělávání. Dále upravuje například zásady a cíle vzdělávání, vzdělávací programy nebo organizaci škol. Zabývá se také studiem na jazykových nebo základních uměleckých školách nebo uznáním zahraničního studia.¹¹ Vysokoškolským vzděláváním se zabývá **zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách**, který upravuje organizaci a hospodaření veřejných i soukromých vysokých škol, průběh studia a studijní programy.¹² Existuje řada dalších zákonů týkajících se blíže nebo vzdáleněji vzdělávání, jako například zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících, zákon č. 306/1999 Sb., o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením, zákon č. 179/2006 Sb., o uznání výsledků dalšího vzdělávání a další.

Kromě zákonů existuje velké množství vyhlášek a nařízení vlády ke zmíněným zákonům. Pro tuto práci jsou podstatné např. vyhláška č. 13/2005 Sb., o středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři, vyhláška č. 177/2009 Sb., o bližších podmínkách ukončování vzdělávání ve středních školách maturitní zkouškou, vyhláška č. 353/2016, o přijímacím řízení ke střednímu vzdělávání, nařízení vlády 211/2010 Sb., o soustavě oborů vzdělávání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání a další.

¹⁰ Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky. Čl. 33, 25, 15 a 16

¹¹ Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) ze dne 24. září 2004, ve znění pozdějších předpisů

¹² Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů

1.3 Vzdělávací politika České republiky

Pojem vzdělávací politika je vysvětlován jako „soubor principů, priorit a metod monitorování, plánování, rozhodování a řízení vztahující se k uplatňování společenského vlivu na vzdělávání. Toto rozhodování zahrnuje: strategické záměry rozvoje vzdělávání, organizace vzdělávacích institucí, legislativní rámce činnosti vzdělávajících a vzdělávaných subjektů, intenzita a způsoby financování vzdělávání, vymezování vzdělávacích cílů a obsahů, stimulování a ovlivňování činnosti vzdělávacích subjektů a způsoby jejich kontroly. Jde o vytváření co nejpríznivějších podmínek pro kvalitní optimální vzdělávání všech.“¹³

Vzdělávací politika v České republice prošla od roku 1989 po současnost řadou změn, a to především přechodem od centrálně řízeného školství a jeho ideologizace na decentralizaci správy školství. Před rokem 1989 byla správa školství silně centralizovaná a jeho řízení bylo rozvrženo mezi jednotlivá ministerstva. Centrálně bylo rozhodováno o tom, jakým způsobem bude vzdělávání probíhat a co bude obsahovat. Velkou část zastupovalo MŠMT, na správě se podíleli také například Ministerstvo vnitra, Ministerstvo zdravotnictví nebo Ministerstvo obrany. Kvůli centralizaci nebylo možné pružně reagovat na změny potřebné ve školství. Od roku 1991 už školy byly řízeny vlastními školskými úřady, které spadaly pod MŠMT a byly zřízeny zákonem o státní správě a samosprávě ve školství (z. č. 564/1990 Sb.). Existovaly zde podmínky pro rozvoj samosprávy školství. Decentralizace byla podpořena také povinnou právní subjektivitou pro střední školy a nepovinnou pro základní a mateřské školy. Díky ní školy získaly větší autonomii. Nově vznikl také orgán Česká školní inspekce.¹⁴

Významnou změnu prodělalo české školství od roku 2001, kdy došlo k reformě veřejné správy ve školství, kompetence byly přeneseny na kraje a školské úřady zanikly koncem roku 2000. Stejně tak financování regionálního školství bylo od počátku roku 2001 přeneseno na krajské a okresní úřady. Současná státní správa ve školství a rozvoj

¹³ KOLÁŘ, Z. a kol. (2012). Výkladový slovník z pedagogiky. 583 vybraných hesel. Grada Publishing a.s. s.178-179. ISBN 978-80-247-3710-2.

¹⁴ MŠMT. Zpráva o vývoji českého školství od listopadu 1989. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy[online]. © 2013–2017. [cit. 2017-06-05].

vzdělávací soustavy je řízen ústředním orgánem, kterým je MŠMT. Je ale výrazně decentralizovaná a jen její malá část je řízena centrálně.¹⁵

Se vzdělávací politikou souvisí řada strategických a koncepčních dokumentů týkajících se rozvoje a podpory vzdělávání v ČR. Těmi nejvýznamnějšími jsou:

- *Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020*

Strategie vytváří rámec vzdělávací politiky ČR až do roku 2020. Ostatní zmíněné dokumenty rozšiřují a konkretizují cíle této strategie. Bez Strategie by nebylo možné využívat prostředky Evropské unie. Její tři priority jsou: „1) *Snižovat nerovnosti ve vzdělávání.* 2) *Podporovat kvalitní výuku a učitele jako její klíčový předpoklad.* 3) *Odpovědně a efektivně řídit vzdělávací systém.*“¹⁶ Změny týkající se přímo středního vzdělávání zachycuje první priorita. Na základě ní, by měla být zavedena tzv. mistrovská zkouška pro absolventy nematuritních oborů, která by jim měla pomoci při uplatnění na trhu práce. Dále připravuje změny ve výuce matematiky a následné zavedení tohoto předmětu do společné části maturity, nejbližší termín je rok 2020. Také na základě ní bylo zavedeno povinné absolvování posledního ročníku předškolního vzdělávání před vstupem do základního. Druhá priorita by měla například zavést kariérní systém pro učitele a tím lépe ohodnotit jejich práci a motivovat je. Třetí priorita má celkově zlepšit informovanost o vzdělávacím systému a jeho plánovaných změnách a zlepšit komunikaci mezi všemi účastníky vzdělávání. Dále má Strategie zavést Národní radu pro vzdělávání.

¹⁷

- *Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2015–2020*

„Z hlediska MŠMT představuje Dlouhodobý záměr ČR významný nástroj formování vzdělávací soustavy a je základem komunikace mezi centrem a kraji. Zakotvuje záměry, cíle a kritéria vzdělávací politiky vycházející ze Strategie 2020, určuje rámec dlouhodobých záměrů krajů a sjednocuje přístup státu a jednotlivých krajů zejména v

¹⁵ MŠMT. *Zpráva o vývoji českého školství od listopadu 1989*. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy [online]. © 2013–2017. [cit. 2017-06-05].

¹⁶ MŠMT. *Strategie vzdělávací politiky 2020*. [online]. [cit. 2017-06-01].

¹⁷ MŠMT. *Strategie vzdělávací politiky 2020*. [online]. [cit. 2017-06-01].

oblasti nastavení parametrů vzdělávací soustavy. Trendy a cíle stanovené na úrovni ČR krajské úřady rozpracovávají pro specifické podmínky a potřeby svého kraje, navrhuji a zdůvodňují svá konkrétní řešení. „¹⁸

DZ ČR je prováděcím dokumentem pro Strategii 2020. Konkretizuje cíle Strategie a uvádí bližší informace. Dokument byl zpracován dle náležitostí uvedených ve Školském zákoně. Sjednocuje vzdělávací politiku v České republice a určuje takové cíle, kterými by se měly řídit kraje a ovlivňuje tak regionální školství. Výjimku tvoří vysoké školy, které se neřídí školským zákonem, ale svým vlastním zákonem o vysokých školách. Kraje dále zpracovávají vlastní konkrétnější dokument (*Dlouhodobý záměr kraje*), který řeší konkrétní problémy v daných regionech a aplikuje republikové záměry na vlastní území s ohledem na jeho specifika.

○ *Strategie digitálního vzdělávání do roku 2020*

Tato strategie byla přijata vládou v listopadu 2014. Konkrétněji rozpracovává hlavní body Strategie 2020 týkající se digitálních technologií. Podporuje zahrnování digitálních technologií do vzdělávání a otevírá tak dveře novým metodám výuky. Zároveň učí žáky, jak s digitálními technologiemi zacházet, protože v současné době je znalost takových technologií nutností pro uplatnění na trhu práce.¹⁹

○ *OP výzkum, vývoj a vzdělávání*

OP VVV byl schválen pro roky 2014-2020 a v tomto období je také díky němu možné čerpat prostředky z Evropských strukturálních a investičních fondů. „*Cílem OP VVV je přispět k posunu České republiky směrem k ekonomice založené na vzdělané, motivované a kreativní pracovní síle, na produkci kvalitních výsledků výzkumu a jejich využití pro zvýšení konkurenceschopnosti ČR*“.²⁰ OP je zaměřen na podporu ČR v oblasti kvality vzdělávání a výzkumu, zaměřuje se na lepší návaznost vzdělávání na trh práce a podporuje přístup ke vzdělání pro všechny a za stejných podmínek.²¹

¹⁸ MŠMT. *Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2015-2020*. [online]. [cit. 2017-06-01].

¹⁹ MŠMT. *Strategie digitálního vzdělávání do roku 2020*. [online]. [cit. 2017-06-01].

²⁰ MŠMT. *Operační program výzkum, vývoj a vzdělávání období 2014-2020*. [online]. [cit. 2017-06-01].

²¹ MŠMT. *Operační program výzkum, vývoj a vzdělávání období 2014-2020*. [online]. [cit. 2017-06-01].

1.4 Základní pojmy trhu práce

Je důležité, aby absolventi škol bez problémů přecházeli na trh práce, a proto školy se svými obory musí reagovat na změny na trhu práce a na potřeby a požadavky zaměstnavatelů. **Trh práce** je pomyslné místo, na kterém se setkává nabídka práce s poptávkou po práci. Na trhu práce domácnosti nabízejí práci jako výrobní faktor. Práci poptávají firmy, které si tento výrobní faktor pronajímají za mzdu. Trh práce je nezbytné vnímat ve spojitostech s ostatními trhy v ekonomice, kdy změna na jednom trhu se odráží na ostatních. **Nabídka práce** je specifická, protože nemá klasický tvar nabídky. To je způsobeno tím, že na nabídku práce působí substituční efekt a od určité výše mzdy efekt důchodový. Do určité úrovně mzdy nabízí lidé při vyšší mzdě více práce a projevuje se substituční efekt. Od určité tzv. „kritické mzdy“ se projevuje důchodový efekt, kdy při vyšší mzdě se snižuje množství nabízené práce. **Poptávka po práci** má tvar klasické křivky poptávky. Zde působí zákon klesající poptávky, kdy při vyšších nákladech na pracovní sílu jsou zaměstnavatelé ochotni zaměstnat menší počet pracovníků a naopak, v závislosti na jejich rozpočtovém omezení. Nabízející se snaží získat za práci co nejvyšší cenu, tedy nejvyšší možnou mzdu. Naopak v zájmu poptávajících je, aby cena práce byla co nejnižší ale zároveň v dostatečné kvalitě, kterou potřebují. **Rovnováha na trhu práce** se vytvoří v pomyslném bodě, kdy se rovnovážná mzda rovná rovnovážnému množství práce.²²

Lidský kapitál je pojem, který úzce souvisí s trhem práce. „*Lidským kapitálem rozumíme individuální soubor znalostí, dovedností a osobnostních charakteristik, kterými daný jedinec (nejen na trhu práce) disponuje.*“²³ Souhrn těchto atributů je u každého člověka odlišný, komplexní a jednotlivé části se nedají oddělit. Lidský kapitál se rozlišuje na **základní**, kam patří například věk, pohlaví, osobnost člověka, a kapitál **širší**, který obsahuje vše, co je nad rámec základního. Do širšího lidského kapitálu kromě jiného řadíme dosažené vzdělání, praxi, jazykové znalosti a další. V realitě se většinou firmy zabývají především dosaženým vzděláním, protože ostatní složky je těžké měřit a

²² KACZOR, P. *Trh práce, pracovní migrace a politika zaměstnanosti ČR po roce 2011*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica. 2013. s 7-11. ISBN 978-80-245-1930-2.

²³ KACZOR, P. *Trh práce, pracovní migrace a politika zaměstnanosti ČR po roce 2011*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica. 2013. s. 23. ISBN 978-80-245-1930-2.

vzájemně porovnávat.²⁴ „Při analýze lidského kapitálu jde ovšem především o aspekty měřitelných vstupů, zejména pak vzdělání. To je vnímáno jako základní stavební prvek lidského kapitálu a náklady spojené s jeho získáním jsou považovány za investice do budoucnosti jednotlivce.“²⁵ Investice do lidského kapitálu, a díky tomu využití vědy a nových technologií, mají za následek zvýšení produktivity práce. Proto je na vzdělávání a zvyšování lidského kapitálu kladen takový důraz, jelikož je jedním ze zdrojů ekonomického růstu.²⁶ Lidé vstupující na trh práce chtějí získat dobrou pracovní nabídku. Proto je v jejich zájmu nabízet takové znalosti a dovednosti, které jsou na trhu práce žádané. Zároveň, jak již bylo zmíněno, nabízející se snaží získat nabídku, ve které výše mzdy odpovídá jeho představě. Výše mzdy se odráží právě od velikosti a kvality lidského kapitálu.

Situaci na trhu práce nejčastěji popisuje **míra nezaměstnanosti**. Míra nezaměstnanosti se vypočítá jako počet nezaměstnaných děleno počtem praceschopných, tedy zaměstnaných a nezaměstnaných. Za nezaměstnaného považujeme člověka, který si aktivně hledá práci, je mu víc než 15 let a je připraven k nástupu do práce. Nezaměstnanost rozlišujeme podle příčin jejího vzniku. Dělíme ji na strukturální, frikční a cyklickou. Ke **strukturální nezaměstnanosti** dochází „v důsledku strukturálních změn v ekonomice, kdy se některá odvětví zmenšují a jiná naopak expandují.“²⁷ Tím, že se některá odvětví zmenšují, dochází k malé poptávce po zaměstnancích v tomto oboru. Naopak se ale zvětšují jiná odvětví, kde poptávka po zaměstnancích roste. Bude tedy docházet k přesunu pracovní síly z jednoho oboru do druhého, avšak s nutností pracovníky rekvalifikovat. **Frikční nezaměstnanost** trvá v podstatě nejkratší dobu. Jedná se o dočasnou nezaměstnanost lidí, kteří odešli ze zaměstnání a hledají zaměstnání nové. Tento druh nezaměstnanosti se týká i absolventů škol, kteří po dokončení školy nějaký čas hledají práci. Všichni se snaží najít nejvýhodnější nabídku, a proto hledání zabere určitý čas. Posledním druhem je **cyklická nezaměstnanost** jejíž příčinou je změna fáze

²⁴ KACZOR, P. *Trh práce, pracovní migrace a politika zaměstnanosti ČR po roce 2011*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica. 2013. s.24. ISBN 978-80-245-1930-2.

²⁵ KUCHAR, P. *Trh práce: sociologická analýza*. Praha: Karolinum. 2007. s. 24-25. ISBN 978-80-246-1383-3.

²⁶ KAMENÍČEK, J. *Lidský kapitál. Bohatství, které dřímá v nás*. Vyd. 2. Praha: Karolinum. 2012. s.23. ISBN 978-80-246-2139-5.

²⁷ HOLMAN, R. *Ekonomie. 4.aktualizované vydání*. Praha: C. H. Beck. 2005. s. 288. ISBN 80-7179-891-6

ekonomiky. Pokud dojde v ekonomice k hospodářskému poklesu, povede tato skutečnost ke zvyšování nezaměstnanosti ve všech odvětvích.²⁸

1.5 Lidské zdroje a regionální rozvoj

Regionální rozvoj lze podle Damborského chápat ve dvou přístupech. Praktický přístup regionálním rozvojem chápe „vyšší využívání a zvyšování potenciálu daného systematicky vymezeného prostoru (území) vznikající v důsledku prostorové optimalizace socioekonomických aktivit a využití přírodních zdrojů.“²⁹ Jde o procesy, ke kterým dochází v regionu, a které ho určitým způsobem ovlivňují a vedou ke zlepšení. To zajišťují instituce veřejné správy nebo soukromé instituce. Výsledkem může být například zvýšení životní úrovně obyvatel, zlepšení životního prostředí nebo zlepšení konkurenceschopnosti regionu.³⁰ U akademického přístupu jde o „aplikaci nauk, zejména ekonomie, geografie a sociologie, řešících jevy, procesy, vztahy systematicky vymezeného prostoru (území), které jsou ovlivněny přírodně-geografickými, ekonomickými a sociálními podmínkami v daném regionu.“³¹ Akademická sféra hledá zákonitosti, nástroje a faktory regionálního rozvoje a tyto poznatky jsou využity regionální politikou. Regionální politika pak podle nich působí na regionální rozvoj.³² **Regionální politiku** můžeme obecně vymezit jako soubor cílů, nástrojů a opatření, která se snaží o snižování meziregionálních disparit a pomocí níž se stát snaží dosáhnout svých cílů.³³ Aby mohla být regionální politika efektivní, je potřeba stanovit faktory, které ovlivňují regionální rozvoj. Faktory se v čase mění.

²⁸ HOLMAN, R. (2005). *Ekonomie. 4. aktualizované vydání*. Praha: C. H. Beck. s. 288–292. ISBN 80-7179-891-6

²⁹ DAMBORSKÝ, M. *Prostorový rozvoj*. in: WOKOUN, R. (2008). *Regionální rozvoj (Východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie a strategie programování)*. Praha: Linde. s. 11. ISBN 978-80-7201-699-0

³⁰ DAMBORSKÝ, M. *Prostorový rozvoj*. in: WOKOUN, R. (2008). *Regionální rozvoj (Východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie a strategie programování)*. Praha: Linde. s. 11. ISBN 978-80-7201-699-0

³¹ DAMBORSKÝ, M. in WOKOUN, R. (2008). *Regionální rozvoj (Východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie a strategie programování)*. Praha: Linde. s. 11. ISBN 978-80-7201-699-0

³² DAMBORSKÝ, M. in WOKOUN, R. (2008). *Regionální rozvoj (Východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie a strategie programování)*. Praha: Linde. s. 12. ISBN 978-80-7201-699-0

³³ BLAŽEK, J., UHLÍŘ, J. *Teorie regionálního rozvoje – nástin, kritika, implikace*. Karolinum, 2011. s.18. ISBN 978-80-246-1974-3

Podle aktuální Strategie regionálního rozvoje ČR pro roky 2014-2020 se jedná o tyto faktory:

- *Ekonomická výkonnost krajů a její vývoj*
- *Lidské zdroje*
- *Odvětvová struktura*
- *Přímé zahraniční investice*
- *Doprava*
- *Inovace a technologie*
- *Veřejná správa* ³⁴

Lidské zdroje jsou tedy jedním z důležitých faktorů pro regionální rozvoj území a podporu konkurenceschopnosti daného regionu. Rozvoj lidského kapitálu pomáhá zvyšovat zaměstnanost a tím zlepšovat i životní úroveň obyvatel. Jeho cílem je zajištění uplatnění lidí na trhu práce a tím napomáhat ke zvýšení hospodářského růstu. ³⁵

Vzdělávání, formální i celoživotní, je tedy v zájmu každého státu a regionu, neboť vytváří pozitivní předpoklady pro hospodářský rozvoj a umožňuje zavádění nových technologií a inovací do výroby a zároveň zvyšuje adaptabilitu pracovní síly na případné změny na trhu práce. Tím pomáhá snižovat nezaměstnanost a zvyšovat zaměstnanost. ³⁶ „Každý stát věnuje pozornost stavu svého školství, neboť úroveň jednotlivých typů škol má následný vliv na hospodářský, kulturní a sociální rozvoj příslušné země. Vzdělání působí v podstatě jako pozitivní externalita, ze které má prospěch každý subjekt.“ ³⁷ Podpora vzdělávání je tedy výhodná pro všechny, nejen pro ty, kteří se vzdělávají, ale pro celý region.

Podstatné je to, jak region dokáže s lidskými zdroji pracovat a jakým způsobem je využívá. „Jejich flexibilita, znalosti a inovativnost rozhoduje o tom, jak daný region dokáže reagovat na vnější i vnitřní ekonomické impulsy.“ ³⁸ Výhodou lidských zdrojů je

³⁴ MMR ČR. *Strategie regionálního rozvoje ČR 2014-2020*. [online]. Duben 2013. [cit. 2017-08-03].

³⁵ WOKOUN, R. a kol. *Regionální rozvoj a jeho management v České republice*. Praha: Nakladatelství Oeconomica. 2007. s. 53 ISBN 978-80-245-1301-0

³⁶ PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., JETMAR, M. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*, 3. přepracované vydání. Praha: ASPI, 2008. s. 305. ISBN 978-80-7357-351-5

³⁷ PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., JETMAR, M. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*, 3. přepracované vydání. Praha: ASPI, 2008. s. 305. ISBN 978-80-7357-351-5

³⁸ MMR ČR. *Strategie regionálního rozvoje ČR 2014-2020*. [online]. Duben 2013. [cit. 2017-08-03].

to, že se mohou přizpůsobovat nově vzniklým situacím a příležitostem na trhu práce a reagovat tak pružně na změny.

Lidské zdroje můžeme hodnotit podle vzdělanostní úrovně a podle toho, zda struktura oborů navazuje na poptávku na trhu práce. Aby byla kvalita lidských zdrojů zachována a byl podporován rozvoj regionu, je potřeba kontrolovat úroveň a nabídku vzdělávání. „*Společnost i jednotlivé vzdělávací instituce by měly důsledně dbát na udržování vysoké a příslušnému standardu vzdělání odpovídající úrovně jak na vstupu, tak na výstupu.*“³⁹ Na vstupu dochází ke kontrole formou přijímacích zkoušek a dalších kritérií pro přijetí stanovených školou. Nově u středních škol zakončených maturitní zkouškou jsou zavedeny jednotné přijímací zkoušky, které mají nastavit stejnou úroveň obtížnosti. Kontrola na výstupu je prováděna v případě vzdělávání závěrečnou zkouškou.

Co se týče trhu práce, ten je regionálně podmíněn, neboť geografické, demografické, historické, sociální a ekonomické podmínky regionu ovlivňují velkou měrou zaměstnanost a nezaměstnanost na trhu práce. Každý kraj je jiný a má odlišnou odvětvovou strukturu a s tím související odlišné požadavky na pracovní sílu. Z toho důvodu je nezbytné, aby regionální vzdělávání odráželo potřeby a odlišnosti trhu práce v daném kraji.⁴⁰ Vzhledem k tomu, že trh práce se neustále mění v důsledku zavádění nových technologií, je nezbytné, aby v průběhu života docházelo k dalšímu vzdělávání. Lidský kapitál, který reaguje na rozvoj, je to, co může člověka zvýhodnit oproti ostatním uchazečům na trhu práce. „*Celkový trend ve vývoji struktury poptávky po práci se ubírá směrem od prací málo kvalifikovaných nebo nekvalifikovaných ke kvalifikovaným pracím.*“⁴¹

³⁹ KACZOR, P. *Trh práce, pracovní migrace a politika zaměstnanosti ČR po roce 2011*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica. 2013. s.39. ISBN 978-80-245-1930-2.

⁴⁰ NÚV. *Vzdělávání a trh práce v krajích ČR*. [online]. © 2011–2017 NÚV – Národní ústav pro vzdělávání. [vid. 2017-08-03].

⁴¹ VÁCHAL, J. et al. *Jihočeský kraj v globální ekonomice*. Praha: Setoutbooks.cz. 2016. s.28. ISBN 978-80-86277-82-0

2 Vzdělávací soustava v ČR

Tato kapitola popisuje jednotlivé stupně vzdělávací soustavy v České republice a je zde zařazeno i vysokoškolské vzdělávání. Informace byly čerpány především ze Školského zákona a dále z aktuálních rámcových vzdělávacích programů jednotlivých stupňů vzdělávání. Vzhledem k tomu, že tato bakalářská práce se zaměřuje na střední vzdělávání, je tato podkapitola rozebrána důkladněji. U ostatních stupňů vzdělávání jsou zmíněny pouze základní informace o jejich cílech a organizaci.

Pojem **vzdělávací soustava** nebo taky vzdělávací systém můžeme chápat dvěma způsoby, širším a užším. Širší pojetí chápe vzdělávací soustavu jako celek, který zabezpečuje vzdělávání v dané zemi. Jedná se o soubor „*všech škol, školských zařízení a jiných vzdělávacích institucí, jejich pracovníci, materiální a finanční prostředky a legislativní úpravy.*“⁴² Druhý způsob, kterým lze chápat vzdělávací soustavu, popisuje školský zákon, podle něhož je vzdělávací soustava tvořena školami a školskými zařízeními. Mezi školy patří mateřské školy, základní školy, všechny typy středních škol, vyšší odborné školy, základní umělecké školy a konzervatoře a jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky. Školská zařízení mohou vzdělávání určitým způsobem doplňovat nebo s ním souvisí přímo. Mezi školská zařízení patří například zařízení pro zájmové vzdělávání, ubytovací a stravovací zařízení, výchovná a poradenská zařízení a mnohé další.⁴³ Tato kapitola popisuje vzdělávací soustavu v užším smyslu podle Zákona o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání. Navíc je přidána kapitola o vysokých školách, které upravuje zejména Zákon o vysokých školách.

2.1 Předškolní vzdělávání

Předškolní vzdělávání je velmi důležité, protože pomáhá dítěti rozvíjet se a podporuje jeho zvědavost. Tento proces vytváří předpoklady pro další vzdělávání a zároveň by měl snižovat rozdíly ve vývoji dětí před vstupem na základní školu. Předškolní vzdělávání by mělo doplňovat výchovu v rodině a seznámit dítě se základními normami a hodnotami společnosti. Vzdělávání by mělo být vždy vázáno ke konkrétním potřebám a možnostem

⁴² PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál. 2008. s.298. ISBN 978-80-7367-416-8

⁴³ Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) ze dne 24. září 2004, ve znění pozdějších předpisů. § 7.

dítěte, tak aby bylo při přechodu do vyššího stupně vzdělávání dosaženo nejvyšší možné úrovně rozvoje, které odpovídají předpoklady dítěte. ⁴⁴

Školský zákon upravuje předškolní vzdělávání jako jeden z počátečních stupňů vzdělávání pro děti obvykle mezi 3 a 6 rokem, nejnižší možný věk dítěte jsou 2 roky. Od 1.1.2017 také platí, že po dovršení pátého roku dítěte až do počátku povinné školní docházky je předškolní vzdělávání povinné a slouží jako příprava na povinnou školní docházku. Předškolní vzdělávání zajišťují instituce nazvané mateřské školy, které zákon zařazuje do soustavy vzdělávání jako jeden z druhů škol. Školský zákon mluví o poskytnutí předškolního vzdělání jako o veřejné službě. ⁴⁵

Počet zařízení zajišťující předškolní vzdělávání v České republice ve školním roce 2015/2016 byl 5 209 a počet dětí přes 360 tisíc. V JČK bylo 312 školek a navštěvovalo je 23 351 dětí. ⁴⁶

2.2 Základní vzdělávání a povinná školní docházka

Základní vzdělávání plynule navazuje na předškolní vzdělávání a zároveň na výchovu uvnitř rodiny. Jeho hlavním cílem je naučit žáky logicky myslet, motivovat k celoživotnímu vzdělávání, rozvíjet komunikaci a vztahy k lidem a okolí. Mimo jiné formuje i osobnostní stránku žáka, která má pak dopad na další studium, profesní i soukromý život. ⁴⁷ Základním vzděláváním je dosaženo stupně základní vzdělání. V dnešní době je tento stupeň považován za minimum, kterého dosáhne naprostá většina populace v České republice. Zároveň jeho absolvování je povinné pro všechny. Podle statistiky nejvyššího ukončeného vzdělání osob ve věku 15 a více let z roku 2011 tvořil počet lidí bez vzdělání nebo s neukončeným základním vzděláním méně než 1 %. ⁴⁸

Základní škola se organizačně dělí na dva stupně, které se dále dělí na třídy. První stupeň se skládá z 1. až 5. třídy, druhý stupeň zahrnuje 6. až 9. třídu. Žáci by měli být

⁴⁴MŠMT. *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. [online]. leden 2017. [cit. 2017-03-27].

⁴⁵MŠMT. *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. [online]. leden 2017. [cit. 2017-03-27].

⁴⁶ČSÚ: Veřejná databáze. *Vzdělávání – celkový přehled*. [online]. [cit. 2017-03-29].

⁴⁷NÚV. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. [online]. [cit. 2017-03-27].

⁴⁸ČSÚ. *Úroveň vzdělání obyvatelstva podle výsledků sčítání lidu 2011*. [online]. [cit. 2017-04-02].

připravování na navazující studium a měli by poznávat, k jakému oboru mají nejbližší. Po absolvování prvního stupně mohou žáci také nastoupit na víceletá gymnázia, která jsou obvykle 6 - 8letá a v tomto případě nahrazují druhý stupeň ZŠ.⁴⁹

Základní vzdělávání souvisí s *povinnou školní docházkou*. Podle školského zákona trvá povinná školní docházka v České republice devět školních let, nejdéle však může trvat do školního roku, kdy žák dovrší věku 17 let. Povinná školní docházka se týká dětí, které dovrší věku 6 let v daném roce před začátkem školního roku, tedy dříve než v září.⁵⁰

Počet základních škol v České republice ve školním roce 2015/2016 byl 4115 a počet žáků přes 880 tisíc. Z toho v Jihočeském kraji bylo 255 škol s 54 054 žáky.⁵¹

2.3 Střední vzdělávání

V dnešní době je stupeň střední vzdělání považován za běžný a v ČR je brán jako standard. Střední vzdělávání má za úkol rozvíjet znalosti a schopnosti získané předchozím vzděláváním. Žáci získají všeobecné i odborné vzdělání související s vybraným oborem. Cílem je připravit žáka na budoucí povolání nebo na navazující studium.

Střední vzdělávání se uskutečňuje na gymnáziích, středních odborných školách, středních odborných učilištích nebo na konzervatořích. Střední všeobecné vzdělávání připravuje studenty na vyšší stupeň vzdělávání. Střední odborné a technické vzdělávání v České republice má dlouhou tradici. Tyto obory vznikly s cílem připravit absolventy k nástupu na pracovní trh.⁵² Na střední školu se může přihlásit každý, kdo úspěšně splnil povinnou školní docházku. Dalším kritériem u maturitních oborů je splnění jednotných přijímacích zkoušek z českého jazyka a matematiky a dalších podmínek pro přijetí stanovených školou. U některých oborů může být vyžadována talentová zkouška. Uchazeči mají možnost v prvním kole podat přihlášku na dvě školy. Ředitel školy pak stanovuje hranici pro přijetí a počet přijatých žáků. Uchazeč může konat zkoušku na obou školách, na které se hlásil, s tím, že dál se bude pracovat s výsledkem, který byl lepší. Při nenaplnění

⁴⁹ MŠMT. *The Education system in the Czech Republic*. Praha: CERMAT. 2011. s.18. ISBN 978-80-87601-00-6

⁵⁰ Zákon č. 561/2004 Sb., *o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělání (školský zákon)* ze dne 24. září 2004, ve znění pozdějších předpisů. ČÁST TŘETÍ.

⁵¹ ČSÚ: Veřejná databáze. *Vzdělávání – celkový přehled*. [online]. [cit. 2017-03-29].

⁵² MŠMT. *The Education system in the Czech Republic*. Praha: CERMAT. 2011. s.24. ISBN 978-80-87601-00-6

kapacity má ředitel možnost stanovit i další kola přijímacích zkoušek. Svůj úmysl stát se žákem dané školy a oboru vyjadřuje uchazeč takzvaným zápisovým lístkem.⁵³

Ve školním roce 2015/2016 se středního vzdělávání v České republice účastnilo přes 427 tisíc studentů na 1304 školách. V kraji to bylo 27 586 žáků na 90 školách.⁵⁴

Úspěšným dokončením středního vzdělávání je možné dosáhnout následujících tří stupňů vzdělání:

a) Střední vzdělání

Střední vzdělání bez výučního listu a maturitní zkoušky obvykle trvá 1-2 roky v denní formě studia a výstupem je závěrečné vysvědčení. Tento stupeň vzdělání lze získat na praktické škole určené pro žáky se zdravotním postižením. Jde o přípravu na pomocné práce ve výrobě či službách a o přípravu na život. Druhou skupinou jsou obory pro žáky, kteří nemají předpoklady pro další studium, například obor Pečovatelské služby.⁵⁵

b) Střední vzdělání s výučním listem

Pro tento stupeň vzdělání je nutné úspěšně dokončit vzdělávací program trvající 2 až 3 roky v denní formě studia. Jednotlivé obory se od sebe mohou lišit. Rozlišujeme střední odborné vzdělání s výučním listem, kdy se jedná o tradiční tříleté obory, u kterých je možné pokračovat na nástavbovém studiu a získat maturitu. Další možností je nižší střední odborné vzdělání, kdy se jedná o dvou až tříleté obory, které jsou určeny pro žáky se speciálními potřebami. Tedy pro žáky z praktických škol nebo pro ty, kteří povinnou školní docházku zakončili dříve než v posledním ročníku základní školy. V této kategorii jsou kladeny na žáky nižší nároky a připravují se zejména na jednoduché dělnické práce nebo práce ve službách.⁵⁶

c) Střední vzdělání s maturitní zkouškou

Tento stupeň vzdělání lze získat několika způsoby. Jedná se o studium na osmiletém nebo šestiletém gymnáziu, studium čtyřletého vzdělávacího programu nebo studium

⁵³ Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělání (školský zákon) ze dne 24. září 2004, ve znění pozdějších předpisů. ČÁST ČTVRTÁ.

⁵⁴ ČSÚ: Veřejná databáze. *Vzdělávání – celkový přehled*. [online]. [cit. 2017-03-29].

⁵⁵ NÚV. *Střední vzdělávání*. [online] © 2011–2017. [cit. 2017-04-02].

⁵⁶ NÚV. *Střední vzdělávání*. [online] © 2011–2017. [cit. 2017-04-02].

nástavbového vzdělávacího programu v délce 2 roky. Středního vzdělání s maturitní zkouškou je možné dosáhnout v několika kategoriích:

- *Úplné střední odborné vzdělání s maturitou* – 4leté obory připravující na budoucí povolání s možností pokračování na vysoké nebo vyšší odborné škole.
- *Úplné střední odborné vzdělání s vyučením i maturitou* – 4leté obory, jejichž součástí je i odborný výcvik, vznikly z některých 3letých oborů, nabízí možnost pokračování na vysoké nebo vyšší odborné škole, nabízí je střední odborné školy, které mohou být ekonomické, technické, zemědělské, umělecké a další
- *Úplné střední všeobecné vzdělání s maturitou* – všeobecná a neprofesní příprava na další studium na vysoké nebo vyšší odborné škole, kterou nabízí 4letá nebo víceletá gymnázia⁵⁷

d) *Konzervatoře*

Konzervatoř je specifický druh střední odborné školy s uměleckým zaměřením jako je například zpěv, tanec, dramatické umění. Na konzervatoř je možné nastoupit, stejně jako u SŠ, po dokončení povinné školní docházky. Její studium ale trvá obvykle 6 let. Je zakončeno absolutoriem a dosaženým stupněm vzdělání je vyšší odborné.⁵⁸

2.4 Vyšší odborné vzdělávání

Vyšší odborné školy nabízejí jednu z možností pro absolventy středních škol. Ve vzdělávání na vyšší odborné škole mohou pokračovat ti studenti, kteří úspěšně ukončili středoškolské vzdělání maturitní zkouškou. Vyšší odborné vzdělávání by mělo prohlubovat nejen teorii ale i praxi pro následující výkon povolání. Délka studia na vyšší odborné škole je většinou 3 roky, u zdravotnických oborů až 3,5 roku. Studium je zakončeno absolutoriem, kdy absolvent dostane vysvědčení o absolutoriu a diplom absolventa. Absolvent tak získává označení za jménem DiS, tedy diplomovaný specialista.⁵⁹

⁵⁷NÚV. *Střední vzdělávání*. [online] © 2011–2017.[cit, 2017-04-02].

⁵⁸ PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál. 2008. s. 107. ISBN 978-80-7367-416-8

⁵⁹ Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělání (*školský zákon*) ze dne 24. září 2004, ve znění pozdějších předpisů. ČÁST ŠESTÁ.

Vyšších odborných škol v České republice ve školním roce 2015/2016 bylo 171 s téměř 24 tisíci studenty, v Jihočeském kraji pak 17 škol s 1506 studenty.⁶⁰

2.5 Vysoké školství

Vysoké školy stojí na vrcholu vzdělávací soustavy a hrají důležitou roli v rozvoji společnosti. Jejich úkolem je další poznání ve vybraném oboru a podpora celoživotního vzdělávání. Studium by mělo podporovat vědeckou, výzkumnou, inovační, vývojovou a uměleckou činnost. Vysoké školy také často podporují mezinárodní spolupráci formou projektů nebo formou výměny studentů. Vysoké školy nabízejí tři typy studijních programů a to bakalářský, magisterský a doktorský. VŠ rozdělujeme na školy univerzitního typu, které nabízí všechny typy studijních programů, kromě vzdělávací funkce zajišťují i výzkum a dělí se na jednotlivé fakulty. Školy neuniverzitního typu nabízejí především studijní programy bakalářské, případně magisterské a na fakulty se nedělí. Vysoké školy dále dělíme na soukromé, veřejné a státní.⁶¹

V Jihočeském kraji lze získat vysokoškolské vzdělání na Jihočeské univerzitě, Vysoké škole technické a ekonomické a soukromé Vysoké škole evropských a regionálních studií. V Jindřichově Hradci se nachází Fakulta managementu Vysoké školy ekonomické, v Písku je soukromá Filmová akademie M. Ondříčka a v Č. Krumlově CEVRO Institut. Dle údajů ČSÚ v Jihočeském kraji studovalo v akademickém roce 2015/2016 více než 19 000 studentů.⁶²

⁶⁰ ČSÚ: Veřejná databáze. *Vzdělávání – celkový přehled*. [online]. cit. 2017-03-29].

⁶¹ Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

⁶² ČSÚ: Veřejná databáze. *Vzdělávání – celkový přehled*. [online]. cit. 2017-03-29].

3 Střední vzdělávání v Jihočeském kraji

3.1 Charakteristika Jihočeského kraje

Jihočeský kraj je jeden z krajů České republiky, který je známý pro svou tradici rybníkářství a cestovní ruch. Kraj leží na jihu Čech a jeho hranice sousedí s Plzeňským krajem, Středočeským krajem, krajem Vysočinou a s Jihomoravským krajem. Přeshraničními sousedy jsou Spolková republika Německo a Rakousko. Tato skutečnost má pozitivní dopad na území, jelikož umožňuje a podporuje přeshraniční spolupráci v oblasti služeb, cestovního ruchu i výroby. Kraj se skládá ze 7 okresů – České Budějovice, Český Krumlov, Jindřichův Hradec, Prachatice, Strakonice, Písek a Tábor.

63

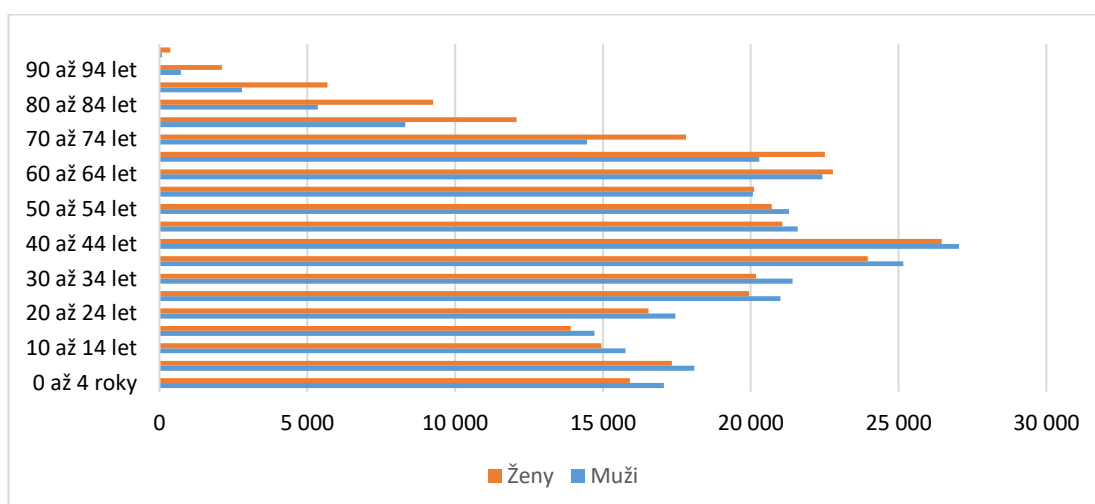
Rozloha kraje je 10 058 km², což ho řadí na druhé místo v České republice a zaujímá tak 12,8 % z její rozlohy. V kraji je nenarušená, zachovalá příroda o čemž svědčí i fakt, že asi třetinu území pokrývají lesy. Ke 31.12.2016 žilo v Jihočeském kraji 638 782 obyvatel. To v porovnání s rozlohou kraje poukazuje na to, že se jedná o kraj s nejnižší hustotou zalidnění v České republice, tedy pouze 63 obyvatel na 1 km². Sídlní struktura je rozdrobena a v kraji najdeme velký počet malých obcí.⁶⁴ Rozmístění obyvatelstva je poměrně nerovnoměrné. Podíl městského obyvatelstva nad venkovským převažuje, městské obyvatelstvo tvoří asi 64 %. K 31. 12. 2016 existovalo v Jihočeském kraji 624 obcí, z nichž je 1 statutární město, 55 měst a 21 městysů.⁶⁵ Graf 1 prezentuje počet obyvatel a lze z něho vypočítat, že aktuálně je velmi nízký počet mladistvých ve věku 15-19 let, což způsobilo pokles počtu studentů středních škol v předchozích letech a nyní. Podle grafu by měl být počet dětí nastupujících na střední školy v příštích deseti letech pravděpodobně vyšší než teď.

⁶³ ČSÚ. *Charakteristika kraje – Jihočeský kraj*. [online]. [cit. 2017-03-29].

⁶⁴ ČSÚ. *Charakteristika kraje – Jihočeský kraj*. [online]. [cit. 2017-03-29].

⁶⁵ ČSÚ. *Charakteristika kraje – Jihočeský kraj*. [online]. [cit. 2017-03-29].

Graf 1 - Počet obyvatel v Jihočeském kraji podle věku k 31.12.2016

Zdroj: ČSÚ. Věková struktura obyvatel – pětileté věkové skupiny k 31.12.2016, Jihočeský kraj.

Jihočeský kraj je považován spíše za region zaměřený na rekreaci. Zemědělství v kraji je nejvíce zastoupené v rostlinné výrobě, pěstováním obilovin, olejnin nebo brambor, v živočišné výrobě se jedná o chov prasat a skotu. Zemědělská produkce kraje tvoří 10 % na podílu produkce celé republiky. Neopomenutelné je rybníkářství, kdy vodní plochy v kraji tvoří asi 4 % jeho rozlohy. Polovina produkce ryb v České republice pochází právě z jižních Čech. Průmysl se koncentruje především v Českých Budějovicích a okolí, Táboře a Strakonici. Nicméně v rámci České republiky nehraje průmysl v Jihočeském kraji výraznou roli.⁶⁶ Z odvětví je nejvíce zastoupen zpracovatelský průmysl, zejména výroba komponentů pro automobilový průmysl a potravinářských výrobků. Dále je pak zastoupeno stavebnictví.⁶⁷

3.2 Analýza vzdělanostní struktury obyvatel v Jihočeském kraji

V Jihočeském kraji tvoří největší část populace lidé se středoškolským vzděláním. Stejná situace je i na celém území České republiky. Větší podíl ze středoškolsky vzdělaných tvoří lidé se vzděláním bez maturity, tedy s výučním listem. Nižší střední vzdělání převažuje spíše u starších generací, kdy kvalifikovaná dělnická pracovní síla byla preferovaná především v 50. a 60. letech.⁶⁸ V dnešní době je trend spíše opačný, a naopak

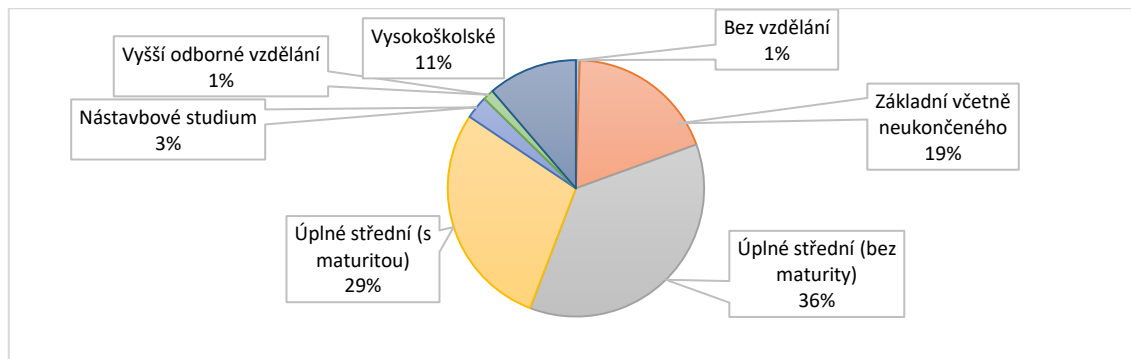
⁶⁶ Jihočeský kraj. *Investujeme v Jihočeském kraji*. [online]. [cit. 2017-08-16]

⁶⁷ ČSÚ. *Charakteristika kraje – Jihočeský kraj*. [online]. [cit. 2017-03-29].

⁶⁸ KUCHAR, P. *Trh práce: sociologická analýza*. Praha: Karolinum. 2007. s. 62. ISBN 978-80-246-1383-3

je větší zájem o studijní obory s maturitní zkouškou. Graf 2 zobrazuje přehledně vzdělanostní strukturu podle SLDB 2011.

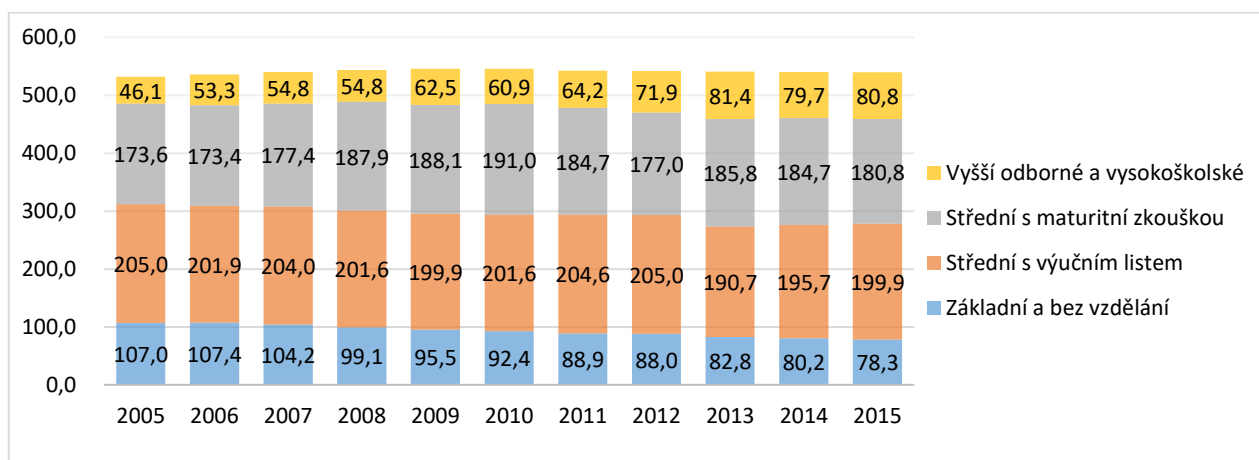
Graf 2 - Obyvatelstvo podle nejvyššího ukončeného vzdělání podle SLDB 2011

ZDROJ: vlastní zpracování na základě – Český statistický úřad. SLDB 2011. Obyvatelstvo podle nejvyššího ukončeného vzdělání. [online]. [cit. 2017-30-06].

Vývoj dosaženého vzdělání populace v Jihočeském kraji během deseti let představuje graf 3. Nejvíce zastoupená část populace dosáhla vzdělání středního bez maturitní zkoušky. Tyto hodnoty se od roku 2005 snížily o zhruba 5000 lidí. Naopak množství lidí se středním vzděláním s maturitní zkouškou se zvýšilo oproti situaci před deseti lety o zhruba 7000 lidí. Stejně tak každoročně narůstal i počet vysokoškolsky vzdělaných lidí, kde se jejich počet oproti roku 2005 zvýšil téměř o polovinu. Počty lidí se základním vzděláním nebo bez vzdělání každoročně klesaly, což je jednoznačně pozitivní. Z grafu tedy vidíme postupné zvyšování dosaženého stupně vzdělání.

Graf 3 - Vývoj dosaženého vzdělání populace v Jihočeském kraji (v tisících)

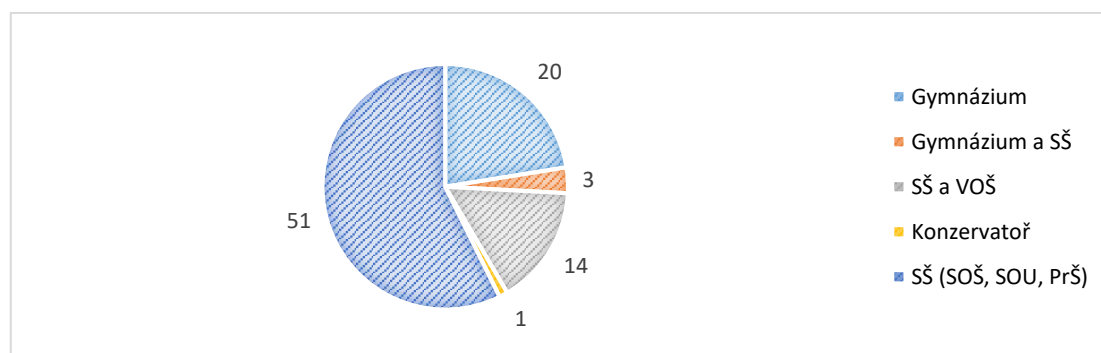

ZDROJ: Vlastní zpracování podle ČSÚ. Statistická ročenka Jihočeského kraje pro roky 2016, 2014, 2012, 2009, 2007. [online]. [cit. 2017-05-30].

3.3 Střední školy v Jihočeském kraji

V Jihočeském kraji je síť středních škol dobře odpovídající počtu obyvatel a nabízející všechny stupně středního vzdělávání, které zahrnují praktické školy, gymnázia, střední odborné školy, střední odborná učiliště, konzervatoř a nástavbová studia. Ve školním roce 2015/2016 zajišťovalo střední vzdělávání 73 škol zřízených krajem a dalších 16 subjektů zajištěných jiným zřizovatelem.⁶⁹

Graf 4 - Počet středních škol v JČK podle druhu k 1.9.2015

ZDROJ: Vlastní zpracování podle JIHOČESKÝ KRAJ – OŠMT. Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Jihočeském kraji za školní rok 2015/2016.[online]. [cit. 2017-06-30].

Zde je přehled jednotlivých druhů středních škol v okresech v roce 2017, nejsou zahrnuty praktické školy a nástavbové studium.⁷⁰

Okres České Budějovice

V okrese České Budějovice najdeme střední školy v obcích České Budějovice, Lišov, Trhové Sviny, Týn nad Vltavou, Hněvkovice a Hluboká nad Vltavou. Nejvíce škol je samozřejmě v Českých Budějovicích, jakožto v krajském městě. Zde najdeme celkem 6 gymnázií, konzervatoř, která je jediná v kraji a 14 SOŠ. Tyto školy nabízí obory v oblasti ekonomie, obchodu a podnikání, stavebnictví, automobilového průmyslu, techniky, strojírenství, zdravotnictví, veterinářství, cestovního ruchu a dalších. V Lišově najdeme

⁶⁹ JIHOČESKÝ KRAJ – OŠMT. Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Jihočeském kraji za školní rok 2015/2016.[online]. [cit. 2017-06-30].

⁷⁰ Informace o středních školách podle okresů byly zjištěny ze stránek: Atlas školství. Střední školy. [online]. [cit. 2017-08-15]

SOŠ, v Týně nad Vltavou Gymnázium, v Hněvkovicích SOŠ a SOU, Hluboká nad Vltavou nabízí SOŠ elektrotechnickou a Trhové Sviny Gymnázium a SŠ.

Okres Český Krumlov

V tomto okrese je možné studovat celkem 5 středních škol v Českém Krumlově, Kaplici a Velešíně. V Č. Krumlově je Gymnázium, SŠ uměleckoprůmyslová a SŠ a SOU zdravotnická. Ve Velešíně najdeme SOŠ strojní a elektrotechnická a v Kaplici sloučené Gymnázium, SOŠ ekonomickou a SOU.

Okres Jindřichův Hradec

Okres Jindřichův Hradec nabízí možnost studia na 12-ti středních školách, které jsou v obcích Jindřichův Hradec, Třeboň, České Velenice a Dačice. J. Hradec nabízí studium na Gymnáziu a SOŠ a SOU týkajících se obchodu, zdravotnictví a ekonomie. V Dačicích mohou žáci nastoupit na Gymnázium, SOU zemědělské a služeb nebo SŠ technickou a obchodu. Č. Velenice nabízí studium na SŠ. V Třeboni je Gymnázium, OA, SOŠ a SOU a také SŠ rybářská a vodohospodářská.

Okres Písek

Okres Písek nabízí školy pouze ve dvou městech, Písku a Milevsku. V Písku je kromě Gymnázia také OA, SOŠ a SOU, průmyslová, zdravotnická, zemědělská a lesnická střední škola. V Milevsku je Gymnázium a SOŠ a SOU.

Okres Prachatice

V okrese Prachatice jsou SŠ pouze v Prachaticích a Vimperku. V Prachaticích je Gymnázium a SŠ pedagogická. Ve Vimperku je SŠ, Gymnázium a SOŠ ekonomická.

Okres Strakonice

Okres Strakonice nabízí 10 středních škol. Ve Strakonici je Gymnázium, SOŠ EUROŠKOLA a SŠ průmyslová a SOŠ řemesel a služeb. Vodňany nabízí studium na Gymnáziu, SOU služeb, SŠ rybářská a SŠ veřejnoprávní TRIVIS. V Blatné je SOŠ a SOU a ve Volyni SŠ průmyslová.

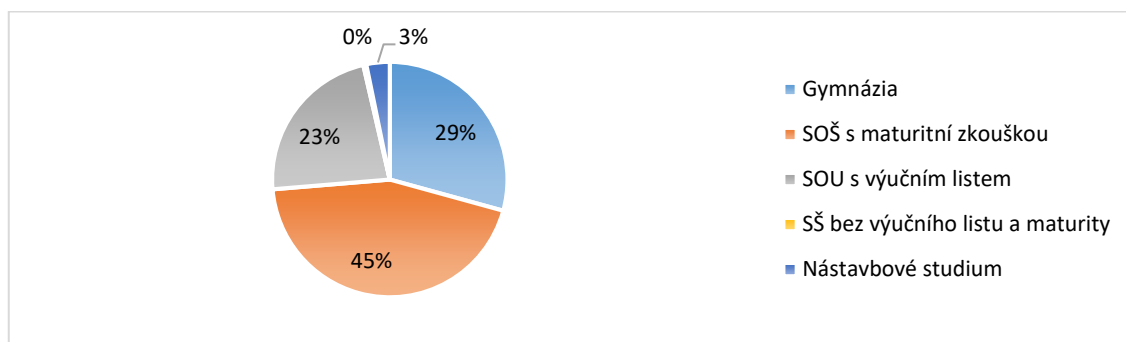
Okres Tábor

V okrese Tábor jsou školy v obcích Tábor, Soběslav, Bechyně, Sezimovo Ústí a Veselí nad Lužnicí. V Táboře opět najdeme Gymnázium, OA a dále SOŠ nebo SOU v oborech stavebnictví a strojírenství, obchodu, služeb a řemesel, zemědělství, zdravotnictví a informatika. V Soběslavi je Gymnázium a SŠ řemeslná, v Bechyni SŠ uměleckoprůmyslová, v Sezimově Ústí SŠ a ve Veselí nad Lužnicí SŠ ekologická a potravinářská.

Při zhodnocení nabízených škol v jednotlivých okresech můžeme říci, že ve všech okresech je výběr z několika druhů škol. Gymnázia jsou zastoupena ve všech okresech minimálně dvakrát. Ve všech okresech jsou také nabízeny SŠ s ekonomickým zaměřením. Také téměř ve všech okresech kromě Prachatic jsou nabízeny střední odborné školy s technickým zaměřením. Okres Prachatice nabízí SŠ pedagogickou, která jinde v kraji není. Zajímavé jsou i SŠ rybářské ve Vodňanech a Třeboni, kde se dá studovat obor Rybníkářství s maturitou v jediném z krajů v ČR.

Co se týče žáků, graf 5 zobrazuje počty studentů na středních školách všech typů v Jihočeském kraji ve školním roce 2015/2016. Z výsledků jednoznačně vyplývá největší zájem o obory v kategorii středních škol s maturitou, ať už se jednalo o střední všeobecné vzdělání na gymnáziu, nebo o střední odborné vzdělání s maturitou nebo maturitou a odborným výcvikem. Celkový počet žáků tvořil téměř $\frac{3}{4}$ všech. Zde se opět potvrzuje, že největší zájem je o školy s maturitní zkouškou, až poté o vzdělání s výučním listem. Poměrně velké je i procento studentů gymnázií, u kterých se očekává pokračování na vysoké nebo vyšší odborné školy, jinak je jejich uplatnitelnost v praxi obtížnější než u odborných škol. Žáci na středních odborných školách s výučním listem nebo nižších středních odborných škol tvořili 22,6 % celkového počtu. Žáci praktických škol tvoří 0,4 % všech. Poměrně nízký je i počet studentů nástavbového studia, které je určeno pro absolventy oborů s výučním listem a další dvouleté studium pak mohou zakončit maturitní zkouškou. Zde studuje pouze 3,1 % žáků. To je způsobeno například předčasným odchodem ze školy a nedokončením studia potřebného pro nástup do nástavbového studia nebo odchodem na pracovní trh.

Graf 5 - Počet studentů SŠ podle druhu školy ve školním roce 2015/2016

ZDROJ: Vlastní zpracování podle JIHOČESKÝ KRAJ – OŠMT. Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Jihočeském kraji za školní rok 2015/2016. [online]. [cit. 2017-06-30].

Počet studentů od roku 2011 každoročně klesal na všech typech středních škol. Celkový pokles žáků není způsoben snižujícím se zájemem o studium, ale populačním poklesem. Tento pokles by měl trvat zhruba do roku 2017⁷¹, poté by měli na střední školy nastupovat populačně silnější ročníky narozené kolem roku 2002 a počty studentů středních škol se budou opět zvyšovat.

Tabulka 2 - Vývoj počtu žáků na SŠ v JČK

	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016
celkem	32 101	30 433	28 972	28 134	27 586
střední vzdělání s výučním listem	6 987	6 698	6 381	6 237	6 015
střední odborné vzdělání s maturitní zkouškou	13 786	12 935	12 135	11 801	11 635
střední vzdělání s maturitní zkouškou (všeobecné)	8 263	8 024	7 869	7 766	7 769
nástavbové studium	1 211	1 178	1 111	910	853

ZDROJ: JIHOČESKÝ KRAJ. Strategie rozvoje školství Jihočeského kraje v horizontu do roku 2020. [online]. [cit. 2017-07-05].

⁷¹ JIHOČESKÝ KRAJ. Strategie rozvoje školství Jihočeského kraje v horizontu do roku 2020. [online]. [cit. 2017-07-05].

Pokud shrneme získané poznatky, zjišťujeme, že u žáků nastupujících na střední školy výrazně převažuje zájem o střední školy zakončené maturitní zkouškou. Na trhu práce pak dochází k nesouladu, kdy chybí absolventi učebních oborů.

3.4 Obory středních škol v Jihočeském kraji

Dle přílohy *Nařízení vlády č.211/2010 Sb., nařízení vlády o soustavě oborů vzdělání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání* dělíme obory na skupiny. Podle RVP pro střední odborné vzdělání dělíme obory SOŠ a SOU do 26 skupin plus jedna další pouze pro nástavbové studium.⁷² V Jihočeském kraji nejsou zastoupeny 3 z nich a těmi jsou skupiny – *Hornictví a hornická geologie, hutnictví a slévárenství*, to zejména proto, že v kraji nejsou velká naleziště nerostných surovin a tento druh průmyslu, zde není rozvinutý, dále *Koždělná a obuvnická výroba a zpracování plastů*, protože koždělný průmysl v kraji vůbec není zastoupen. Třetí skupinu oborů, která v kraji chybí, je skupina *Textilní výroba a oděvnictví*, ale textilní a oděvní průmysl v kraji je zastoupen ve všech okresech.⁷³ Proto můžeme konstatovat, že v podstatě tato skupina oborů v kraji chybí.

Následující grafy prezentují počty studentů podle skupin oborů. Z dat je možné zjistit, jaké skupiny oborů byly ve školním roce 2015/2016 nejnavštěvovanější. Podle Výroční zprávy o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Jihočeském kraji za školní rok 2015/2016 byly jako technické skupiny oborů označeny tyto – *Informatické obory, Strojírenství a strojírenská výroba, Elektrotechnika, telekomunikace a výpočetní technika, Technická chemie a chemie silikátů, Zpracování dřeva, výroba hudebních nástrojů, Stavebnictví, geodézie a kartografie a Doprava a spoje*.⁷⁴ Jelikož je v kraji nedostatek právě absolventů technických oborů, je dobré tyto skupiny oddělit od ostatních. Technické skupiny oborů navštěvuje asi 1/3 všech studentů škol s maturitní zkouškou a necelá polovina studentů škol s výučním listem. V nástavbovém studiu je to pouze necelých 15 % studentů.

⁷² NÚV. *Skupiny oborů*. [online]. [cit. 2017-04-12].

⁷³ Centrální registr firem. *Textilní a oděvní průmysl*. [online]. [cit. 2017-08-15].

⁷⁴ OŠMT - Jihočeský kraj. *Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Jihočeském kraji za školní rok 2015/2016*. [online]. [cit. 2017-07-28]

Nejpočetněji byli studenti zastoupeni na odborných školách s maturitní zkouškou ve školním roce 2015/2016 u těchto skupin oborů:⁷⁵

- 1) Ekonomika a administrativa – pod tuto skupinu patří pouze jeden obor *Ekonomika a podnikání*, který studovalo 1590 studentů.
- 2) Strojírenství a strojírenská výroba – obory z této skupiny jsou *Strojírenství*, *Mechanik strojů a zařízení*, *Mechanik seřizovač*, *Dopravní prostředky*, *Optik*, *Technik – puškař a Letecký mechanik*. Studovalo je 1309 studentů.
- 3) Zemědělství a lesnictví – do skupiny patří obory *Lesnictví*, *Rybářství*, *Chovatelství*, *Chovatel cizokrajných zvířat*, *Zahradnictví*, *Vinohradnictví*, *Rostlinolékařství*, *Agropodnikání a Mechanizace a služby*. O ně mělo zájem 1059 studentů.

Graf 6 - Skupiny oborů pro střední odborné vzdělání s maturitní zkouškou (školní rok 2015/2016)

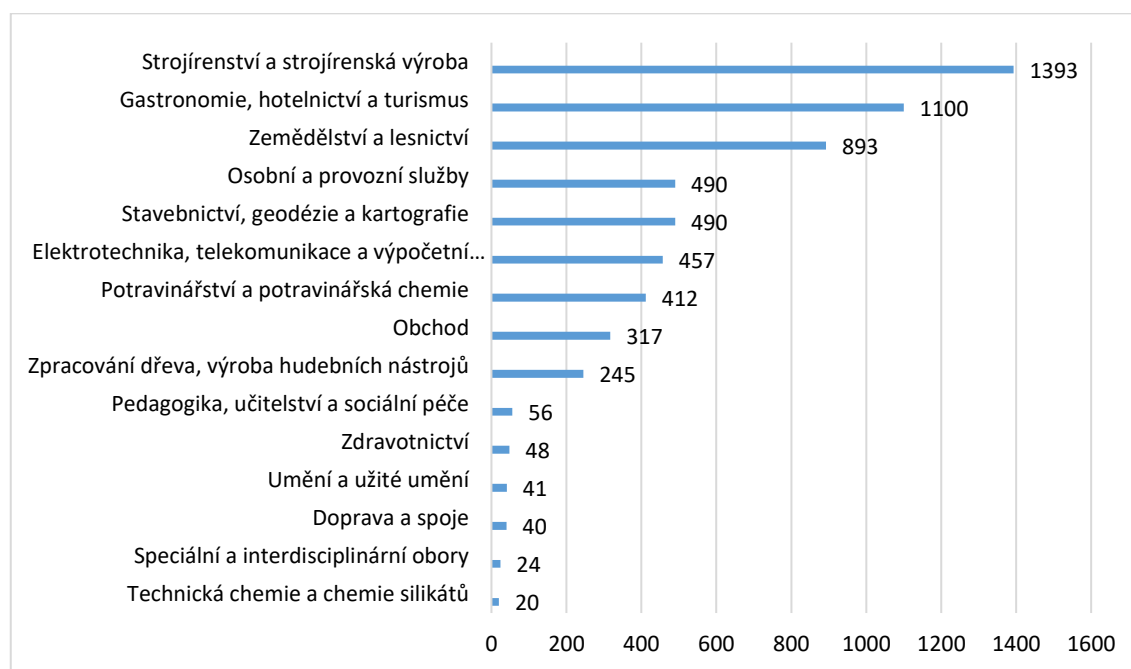
ZDROJ: Vlastní zpracování podle: OŠMT - Jihočeský kraj. Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Jihočeském kraji za školní rok 2015/2016. [online]. [cit. 2017-07-28]

⁷⁵NÚV. Skupiny oborů. [online]. [cit. 2017-04-12].

Na odborných učilištích byl ve školním roce 2015/2016 největší zájem o skupiny těchto výučních oborů: ⁷⁶

- 1) Strojírenství a strojírenská výroba – jedná se o obory: *Strojní mechanik, Nástrojař, Klempíř, Karosář, Obráběč kovů, Kovář, Autolakýrník, Jemný mechanik, Strojník, Lodník, Strojník silničních strojů, Mechanik opravář motorových vozidel*. Učilo se zde 1393 žáků.
- 2) Gastronomie, hotelnictví a turismus – sem patří pouze jeden obor *Kuchař-číšník*, kterému se věnovalo 1100 žáků.
- 3) Zemědělství a lesnictví – sem patří obory: *Zemědělec-farmář, Včelař, Zahradník, Rybář, Jezdec a chovatel koní, Podkovář a zemědělský kovář, Opravář zemědělských strojů, Lesní mechanizátor, Opravář lesnických strojů a Zpracovatel dřeva*. Tyto obory navštěvovalo 893 žáků.

Graf 7 - Skupiny oborů pro střední odborné vzdělání s výučním listem (stav ve školní roce 2015/2016)

ZDROJ: Vlastní zpracování podle: OŠMT - Jihočeský kraj. Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Jihočeském kraji za školní rok 2015/2016. [online]. [cit. 2017-07-28]

Údaje z této kapitoly potvrdily, že technické skupiny oborů patří většinou mezi ty více navštěvované, v případě Strojírenství dokonce mezi nejnavštěvovanější. Problém je u oborů Doprava a spoje, Zpracování dřeva, výroba hudebních nástrojů a Technická chemie

⁷⁶ NÚV. Skupiny oborů. [online]. [cit. 2017-04-12].

a chemie silikátů, kde stavy studentů u SOŠ i SOU patří k nejnižším. U SŠ s maturitou tvoří poměrně velkou část studenti humanitních a ekonomických oborů, u kterých je uplatnitelnost na trhu práce v Jihočeském kraji o něco nižší než u technických oborů.

4 Trh práce v Jihočeském kraji

Práce je nedílnou součástí života většiny lidí. Její důležitou rolí je zabezpečení nejen finančních prostředků pro život. Má i další přínosy a těmi mohou být realizace sebe samého, získání uznání okolí, rozvíjení dovedností a získávání nových zkušeností, neustálé sebevzdělávání a navazování vztahů.

Tato kapitola popisuje zaměstnanost a nezaměstnanost v Jihočeském kraji. Analyzuje nabídku a poptávku na trhu práce, kdy na jedné straně představuje strukturu uchazečů o zaměstnání a na straně druhé analyzuje volné pracovní pozice v kraji a okresech. Poslední část kapitoly rozebírá situaci absolventů na trhu práce v JČK.

4.1 Zaměstnanost na trhu práce v Jihočeském kraji

Na trhu práce v Jihočeském kraji bylo zaměstnaných více než 314 tisíc lidí ve 3.čtvrtletí roku 2016. Největší část pracuje ve službách, jedná se zhruba o 54 % zaměstnaných. Vysoký podíl zaměstnaných ve službách odpovídá situaci v celé ČR i v ostatních vyspělých zemích. V průmyslu pracuje okolo 40 % zaměstnaných a zemědělství tvoří zhruba 6 %.⁷⁷

Pokud jde o úroveň vzdělání zaměstnaných, tak tyto data prezentuje tabulka 3. Největší podíl (přes 76%) zaměstnaných tvoří středoškoláci, jejichž počet se dělí na dvě stejné části mezi vzdělání střední s maturitou a střední bez maturity. Zhruba 19 % zaměstnaných v kraji jsou vysokoškoláci.

Tabulka 3 - Úroveň vzdělání zaměstnaných ve 3.čtvrtletí roku 2016

Vzdělání	Celkem	Muži	Ženy
CELKEM	314,1 tis.	177,9 tis.	136,3 tis.
Základní vzdělání	4,58 %	3,89 %	5,43 %
Střední bez maturity	38,40 %	43,75 %	31,40 %
Střední s maturitou	38,43 %	35,98 %	41,60 %
Vysokoškolské	18,59 %	16,38 %	21,57 %

ZDROJ: MPSV. Zpráva o situaci na krajském trhu práce, o realizaci APZ 2016. [online]. [cit. 2017-07-05].

⁷⁷ MPSV. Zpráva o situaci na krajském trhu práce, o realizaci APZ 2016. [online]. [cit. 2017-07-05].

Podle dokumentu *Zpráva o situaci na trhu práce v Jihočeském kraji pro rok 2016* byl v kraji zaznamenán zvýšený zájem o zaměstnance oproti předchozímu roku díky ekonomickému růstu. Z toho důvodů také klesá nezaměstnanost a oproti roku 2015 klesl také počet uchazečů na jedno pracovní místo. Roste především zájem o pracovníky v dělnických profesích, obsluhu strojů, řemeslníky a opraváře. Také je nedostatek pracovníků ve službách a obchodu a nekvalifikovaných pracovníků.⁷⁸ Do budoucna se tedy očekává nárůst poptávky po řemeslných profesích nejčastěji ve stavebnictví, strojírenství a elektrotechnice. Vyšší poptávka po pracovní síle by měla do budoucna zůstat i v oblasti služeb – zejména v cestovním ruchu a gastronomii. Aktuálně chybí i nekvalifikovaní pracovníci.⁷⁹

Příkladem jednoho ze zaměstnavatelů může být firma Robert Bosch spol. s.r.o., největší zaměstnavatel v kraji, který aktuálně zaměstnává přes 4000 zaměstnanců a v roce 2017 byl vítězem v anketě Zaměstnavatel regionu.⁸⁰ Tato firma, orientující se na automobilový průmysl, plánuje do budoucna nábor zaměstnanců, zejména se bude jednat o montážní dělníky, ekonomy a vysokoškoláky s technickým vzděláním. Stejně tak další významné firmy v kraji, věnující se nejčastěji automobilovému průmyslu, plánují v nadcházejících letech nabírání nových zaměstnanců nejčastěji na dělnické pozice.⁸¹ Do konce roku 2017 by také měla být dokončena výstavba nového obchodního centra v Českých Budějovicích, které slibuje přes 200 přímých a mnoho nepřímých pracovních míst.⁸² Do budoucna se tedy dá předpokládat zvýšený zájem o zaměstnance spíše s nižším vzděláním a nebo technickým zaměřením. Aktuálně vhodní pracovníci na trhu práce v kraji chybí.

S trhem práce souvisí **průměrná hrubá měsíční mzda**, která v kraji každoročně roste. Informace za rok 2011 a starší není možné porovnávat, jelikož ČSÚ změnil metodiku výpočtu. V porovnání s průměrem hrubé měsíční mzdy v České republice je mzda v Jihočeském kraji nižší než průměr. Tento fakt může být způsoben strukturou hospodářství v Jihočeském kraji, kdy převládají pracovníci v průmyslu a maloobchodu a v těchto odvětvích mzdy nejsou tak vysoké.

⁷⁸ MPSV. *Zpráva o situaci na krajském trhu práce, o realizaci APZ 2016*. [online]. [cit. 2017-07-05].

⁷⁹ JIHOČESKÝ KRAJ. *Strategie rozvoje školství Jihočeského kraje v horizontu do roku 2020*. [online]. [cit. 2017-07-05].

⁸⁰ BOSCH. *Robert Bosch, spol. s.r.o. – České Budějovice*. [online]. [cit. 2017-08-10].

⁸¹ MPSV. *Zpráva o situaci na krajském trhu práce, o realizaci APZ 2016*. [online]. [cit. 2017-07-05].

⁸² EIA servis, s.r.o. *IGY 2 České Budějovice – oznámení záměru*. [online]. 2012. [cit. 2017-08-10].

Tabulka 4 - Průměrná hrubá měsíční mzda v ČR a JČK (na přepočtené počty zaměstnanců)

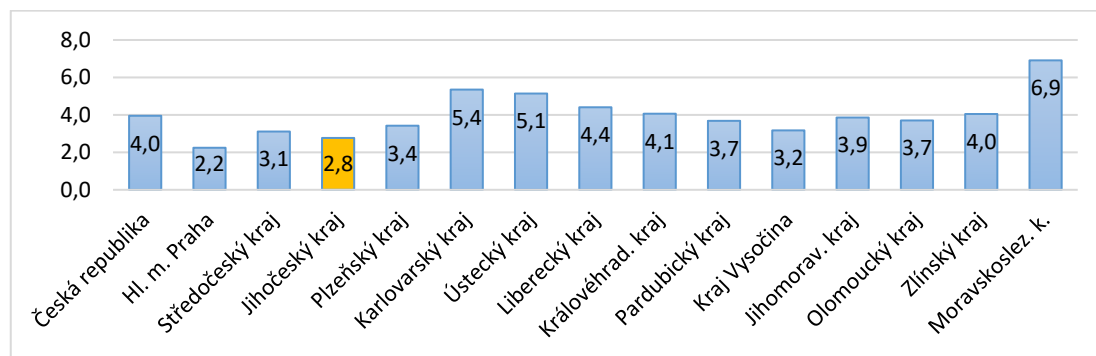
	2012	2013	2014	2015	2016
Průměrná hrubá měsíční mzda v JČK	22 302	22 328	23 034	23 844	24 780
Průměrná hrubá měsíční mzda v ČR	25 067	25 035	25 768	26 591	27 575

ZDROJ: Vlastní zpracování podle ČSÚ: Veřejná databáze. Počet zaměstnanců a průměrné hrubé měsíční mzdy.
[online]. [cit. 2017-05-25].

4.2 Nezaměstnanost na trhu práce v Jihočeském kraji

Nezaměstnanost je dalším důležitým ukazatelem při hodnocení trhu práce. Jihočeský kraj je jedním z krajů s velice nízkou mírou nezaměstnanosti. Graf 8 prezentuje obecnou míru nezaměstnanosti za rok 2016 v územním srovnání. Obecná míra nezaměstnanosti v Jihočeském kraji je podle údajů z veřejné databáze 2,8 %. Tato hodnota je po Hlavním městě Praze nejnižší z celé republiky a je nízko pod republikovým průměrem. Nutno však dodat, že tyto údaje jsou spíše orientační a vycházejí pouze z reprezentativního vzorku společnosti, tudíž se v realitě mohou mírně lišit.

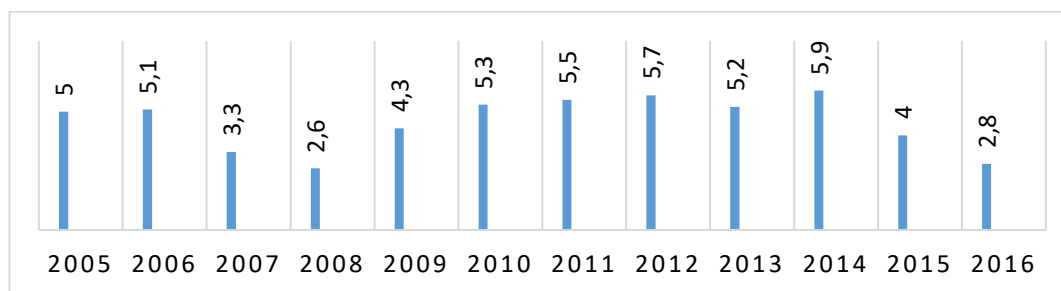
Graf 8 - Obecná míra nezaměstnanosti za rok 2016 (v %)

ZDROJ: Vlastní zpracování podle ČSÚ: Veřejná databáze. Základní charakteristiky ekonomického postavení obyvatelstva ve věku 15 a více let.[online]. [cit. 2017-05-22].

Při pohledu na vývoj ukazatele obecné míry nezaměstnanosti vidíme, že hodnota kolísala. Velký propad nastal v letech 2007 a 2008. Další propad započal v letech 2015 a 2016 a pokračuje stále. Při porovnání roků 2014 a 2016 se ukazatel propadl na polovinu. Tento fakt je způsobený hospodářským růstem v České republice a pokles nezaměstnanosti se netýká pouze Jihočeského kraje, ale celé republiky.

Graf 9 - Vývoj obecné míry nezaměstnanosti v JČK (v %)

ZDROJ: Vlastní zpracování podle ČSÚ: Veřejná databáze. Základní charakteristiky ekonomického postavení obyvatelstva ve věku 15 a více let.[online]. [cit. 2017-05-22].

Nízká nezaměstnanost způsobuje problémy zaměstnavatelům, jelikož jim chybí kvalitní a kvalifikovaná pracovní síla. Tuto situaci pak řeší přijímáním méně kvalifikovaných uchazečů, absolventů bez praxe nebo u profesí, kde není zásadní vzdělání, pak přijímají levnější pracovní sílu především z východních zemí.

Tabulka 5 prezentuje hodnoty podílu nezaměstnaných v jednotlivých okresech Jihočeského kraje. Tento ukazatel vyjadřuje podíl dosažitelných uchazečů od 15 do 64 let. Zde vidíme, že do roku 2013 podíl nezaměstnaných ve všech okresech rostl. Od roku 2014 podíl nezaměstnaných ve všech okresech každoročně klesá. Nejnižší podíl nezaměstnaných byl v okrese České Budějovice, kde se soustřeďuje velké množství firem a je zde proto větší množství pracovních nabídek než v jiných okresech. Naopak nejvyšší podíl nezaměstnaných byl v okrese Český Krumlov, kde se zaměstnanost odvíjí z velké části od sezónních aktivit souvisejících s cestovním ruchem a nezaměstnanost v průběhu roku může kvůli tomu kolísat. Dalším důvodem může být špatná dopravní dostupnost příhraničních oblastí.

Tabulka 5 - Podíl nezaměstnaných osob na ob. ve věku 15-64 let v okresech JČK - stav k 31.12. (v %)

Okres	2011	2012	2013	2014	2015	2016
ČB	4,49	5,13	5,78	5,14	4,04	3,31
ČK	7,82	8,75	9,69	8,59	7,40	6,56
JH	5,51	6,21	7,35	5,94	4,71	3,66
PI	5,22	5,80	6,14	5,11	4,41	3,91
PR	5,43	5,82	6,46	5,39	4,29	3,52
ST	6,88	7,49	8,20	7,05	5,84	4,94
TA	7,10	7,20	7,94	7,47	6,20	5,56

ZDROJ: ČSÚ. Veřejná databáze. Podíl nezaměstnaných osob, pracovních míst v evidenci ÚP (stav k 31.12.) [online]. [cit. 2017-08-

15]

4.3 Nabídka a poptávka na trhu práce v Jihočeském kraji

Podle aktuálních informací z počátku roku 2017 dostupných z ÚP je momentálně nedostatek pracovníků v technických oborech, hlavně kvalifikovaných pracovníků i dělníků s nižším stupněm vzdělání, a v dopravě.⁸³

*„Největší zájem zaměstnavatelů byl v kraji o profese: řidiči nákladních automobilů, montážní dělníci, manipulační a pomocní pracovníci ve výrobě, seřizovači a obsluha CNC strojů, strojírenští kovodělníci, svářeči, švadleny a šičky, prodavači v prodejnách, uklízeči a pomocníci, číšníci, servírky, kuchaři“*⁸⁴ Jedná se tedy o profese, kde je ve většině případů požadované minimálně střední odborné vzdělání s výučním listem, u pomocných prací stačí i nižší vzdělání. Jak bylo řečeno v přechozí kapitole, tak například o obor Kuchař-číšník je v porovnání s jinými obory velký zájem ze strany studentů. Stejně tak je velký zájem o strojírenské obory. Lze tedy říci, že obory vhodné pro nejvíce poptávané profese jsou v kraji dostupné a je o ně zájem i ze strany studentů. Výjimku tvoří obory textilního a oděvního průmyslu, které nejsou v kraji zastoupené a podle uvedených informací v tomto odvětví chybí kvalifikovaná pracovní síla.

Naopak nejčastěji evidovaní uchazeči podle ÚP jsou: *„Pomocní pracovníci ve výrobě, prodavači v prodejnách, zedníci, uklízeči a pomocníci, všeobecní administrativní pracovníci, pracovníci ostrahy, řidiči osobních a malých dodávkových automobilů, kuchaři, číšníci a servírky“*⁸⁵ Zde vidíme, že nabídky profesí ze strany zaměstnavatelů a profese evidovaných uchazečů o práci na ÚP jsou podobné. Nicméně důvodů, proč uchazeči nezaplní nabízená volná místa je několik. V první řadě jde o neshodu mzdové představy zaměstnavatelů a potencionálních zaměstnanců. Zde nahrává uchazečům často i blízkost hranic s Rakouskem a Německem, kdy je pro ně z hlediska mzdy zajímavější pracovat v zahraničí. Dalším problémem může být náročná pracovní doba v některých typech těchto profesí, kdy uchazeči nejsou ochotni obětovat tolik času nebo ani nemohou, například z rodinných důvodů. Dalším problémem může být špatná dopravní dostupnost z menších vesnic a okolí měst, kdy lidé mají problém pracovat ve směnném provozu kvůli chybějícím spojům.

⁸³ MPSV. *Zpráva o situaci na krajském trhu práce, o realizaci APZ 2016.* [online]. [cit. 2017-07-05].

⁸⁴ MPSV. *Analýza stavu a vývoje trhu práce, v Jihočeském kraji za rok 2015.* [online]. [cit. 2017-07-05].

⁸⁵ MPSV. *Analýza stavu a vývoje trhu práce, v Jihočeském kraji za rok 2015.* [online]. [cit. 2017-07-05].

4.3.1 Struktura uchazečů o práci v Jihočeském kraji

Podle dat MPSV, uvedených v tabulce 6, je největší počet žadatelů o práci se vzděláním středním s výučním listem. Důvodem může být to, že tento stupeň vzdělání má největší část populace. Naopak pro takto vzdělané je na trhu práce největší nabídka. Další početnou skupinou jsou uchazeči se vzděláním základním. Třetí nejpočetnější skupinou jsou studenti s úplným středním vzděláním s maturitou a bez vyučení. Zde je pak rozdíl mezi středním všeobecným a středním odborným vzděláním. Lidé se středním odborným vzděláním, jako jejich nejvyšším dosaženým vzděláním, mají větší šanci najít uplatnění na trhu práce.⁸⁶ Odborné vzdělávací programy na středních odborných školách a nástavbovém studiu jsou vytvářeny tak, aby připravily studenty k přímému nástupu do zaměstnání. Ve státech OECD byla nezaměstnanost v průměru nižší u lidí, jejichž nejvyšší dokončené vzdělání bylo střední odborné (7,7%), než u lidí se středním všeobecným vzděláním (8,3%).⁸⁷

Tabulka 6 - Vzdělanostní struktura uchazečů o zaměstnání (2015, 2016)

	Celkem			
	stav k datu 31.12.2015		stav k datu 31.12.2016	
	abs.	v %	abs.	v %
Bez vzdělání, neúplné základní	135	0,6	147	0,8
Základní vzdělání	5 435	24,1	4 857	25,1
Nižší střední odborné vzdělání	496	2,2	425	2,2
Střední odborné s výučním listem	9 367	41,5	7 967	41,1
ÚSV	529	2,3	461	2,4
ÚSO s vyučením i maturitou	1 019	4,5	899	4,6
ÚSO s maturitou (bez vyučení)	3 712	16,4	3 029	15,6
Vyšší odborné vzdělání	233	1,0	195	1,0
Bakalářské vzdělání	446	2,0	350	1,8
Vysokoškolské vzdělání	1 047	4,6	906	4,7
Doktorské	29	0,1	29	0,1
Celkem	22 576	100,0	19 385	100,0

ZDROJ: MPSV. Zpráva o situaci na krajském trhu práce, o realizaci APZ 2016. [online]. [cit. 2017-08-05].

⁸⁶ MPSV. Analýza stavu a vývoje trhu práce, v Jihočeském kraji za rok 2015. [online]. [cit. 2017-07-05].

⁸⁷ OECD. Education at a Glance 2016: OECD Indicators. Paris: OECD Publishing, 2016. s.92. ISBN 978-92-64-25979-9

Podle tabulky se v porovnání s rokem 2015 stav uchazečů o práci v roce 2016 snížil u všech stupňů vzdělání. K největšímu poklesu došlo u uchazečů se středním odborným vzděláním s výučním listem. Důvodem může být snaha studentů získat co nejvyšší vzdělání a dají raději přednost jednodušším maturitním oborům před učebními obory.

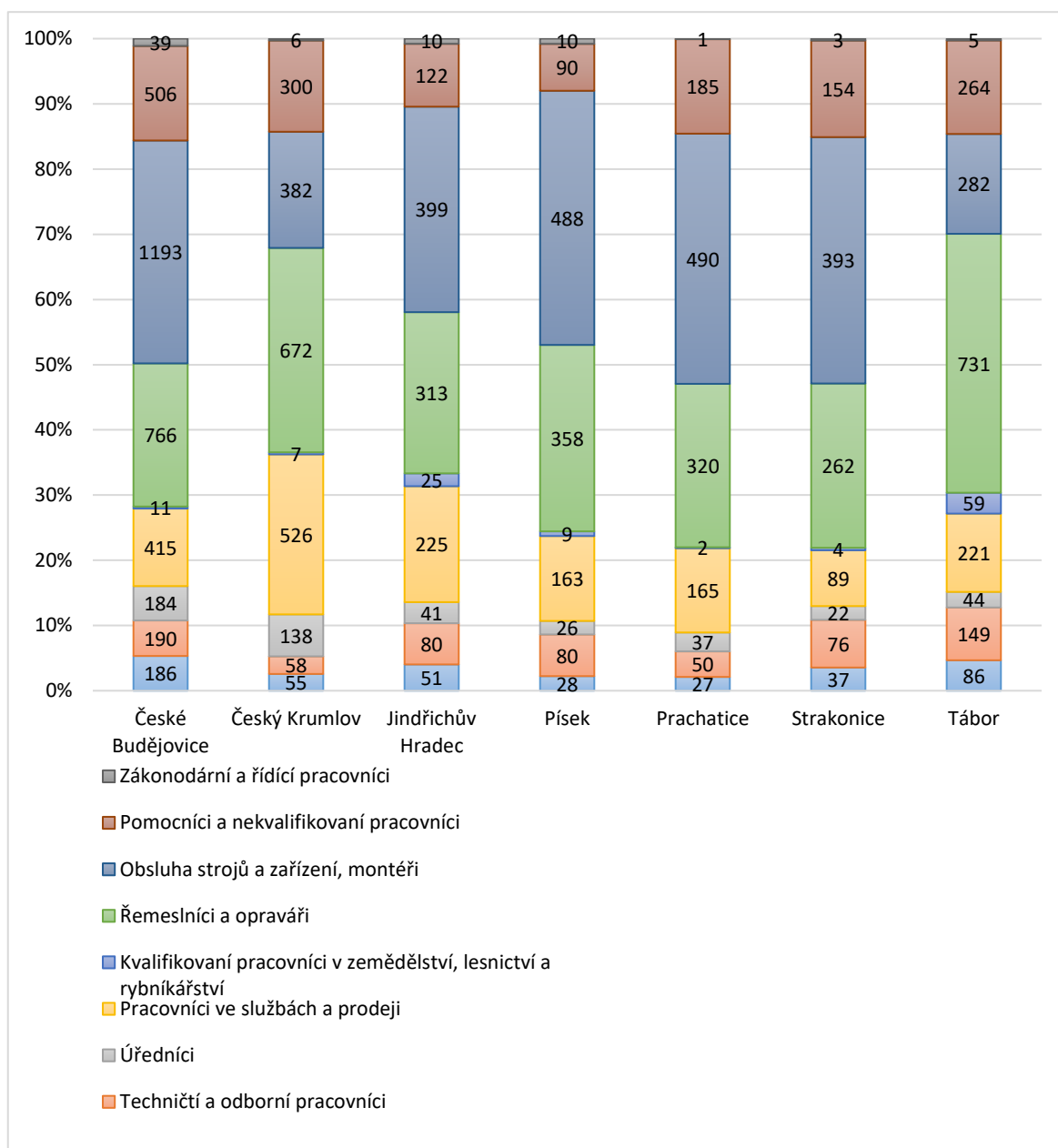
Při shrnutí této podkapitoly docházíme k závěru, že největší nabídku práce ze strany uchazečů o zaměstnání tvoří lidé se středním odborným vzděláním s výučním listem, což odpovídá i poptávce na trhu práce.

4.3.2 Analýza neobsazenosti volných pracovních míst

Podle výsledků z 2. čtvrtletí roku 2017 dostupných na integrovaném portálu MPSV můžeme vyčíst jaké profese jsou nejvíce žádané, a u kterých je největší nabídka míst ze strany zaměstnavatelů. Tyto výsledky prezentuje graf 10. Jednoznačně s nejvyšším počtem volných pracovních míst se jedná o profese „*obsluha strojů a zařízení, montéři*“, kde pro Jihočeský kraj je aktuálně potřeba více než 3,5 tisíce lidí. Tyto profese jsou určeny především pro technicky vzdělané lidi, většinou se střední odbornou školou s maturitou, případně i s výučním listem v závislosti na odbornosti vykonávané práce. S druhým největším počtem volných pracovních míst jsou profese „*řemeslníci a opraváři*“, kde se počet volných míst velmi blíží 3,5 tisícům lidí. Opět se jedná o profese, při nichž je nutné vzdělání střední odborné s maturitou nebo s výučním listem, nejčastěji technického zaměření. Třetí nejpočetnější skupinou jsou „*pracovníci ve službách a prodeji*“, kde se počet volných míst pohybuje okolo 1800. U těchto profesí není kladen tak velký důraz na vzdělání, přesto jsou určeny především pro lidi se středním odborným vzděláním s maturitou nebo s výučním listem. Dalších zhruba 1600 volných pracovních míst jsou pro „*Pomocníky a nekvalifikované pracovníky*“.

Při porovnání jednotlivých okresů JČK vidíme, že v podstatě ve všech okresech je velký zájem ve třech již zmíněných skupinách *Obsluha strojů a zařízení, montéři, Řemeslníci a opraváři a Pracovníci ve službách a obchodu*. Ve většině okresů je největší zájem o obsluhu strojů a montéry, výjimkou je okres Tábor a okres Český Krumlov. Zde jsou nejžádanější řemeslníci a opraváři. V Českém Krumlově jsou druhou nejžádanější profesí pracovníci ve službách a prodeji. To můžeme odůvodnit zaměřením tohoto okresu zejména na cestovní ruch.

Graf 10 - Analýza neobsazenosti volných pracovních míst podle profese, podle okresů, za 2. čtvrtletí 2017

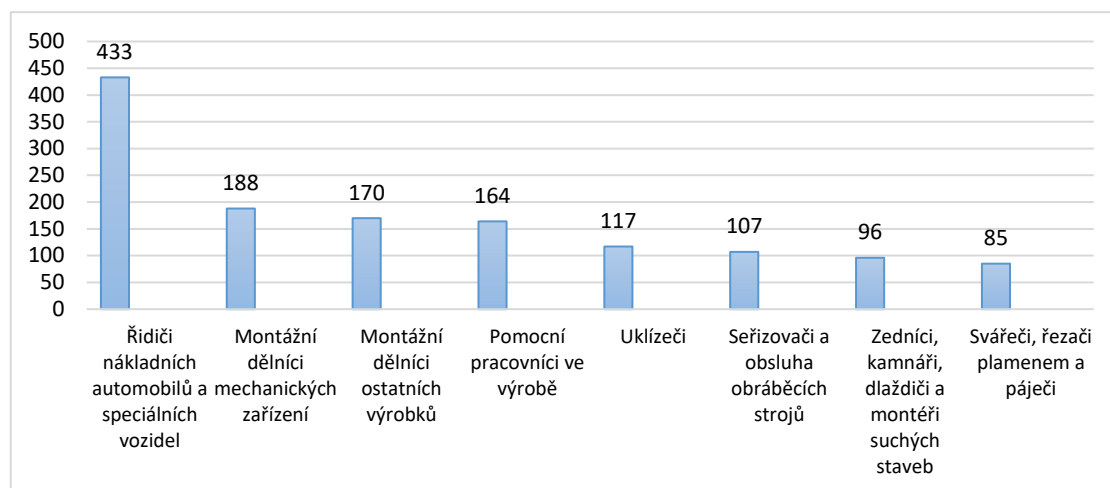
ZDROJ: Vlastní zpracování na základě údajů z MPSV – Integrovaný portál. Nabídka a poptávka na trhu práce. Analýza neobsazenosti volných pracovních míst podle profese. [online]. [cit. 2017-08-15].

Zde je přehled konkrétněji specifikovaných pracovních míst podle jednotlivých okresů v JČK, data se vztahují ke 2. čtvrtletí roku 2017. Zmíněny jsou profese, kde počet volných pracovních míst výrazně převyšoval ostatní. Data pochází z Integrovaného portálu MPSV a úroveň agregace výsledků je na 4 místa.

Zaměstnavatelé v **okrese České Budějovice** jednoznačně nejvíce poptávají řidiče nákladních a speciálních vozidel. Dalšími velmi poptávanými profesemi jsou různé

nabídky z oboru strojírenství a stavebnictví. Pro tyto profese je ve většině případů dostačující střední vzdělání s výučním listem. Další hojně vyhledávaní jsou pomocní pracovníci ve výrobě a uklízeči, kteří spadají do kategorie nekvalifikované pracovní síly.

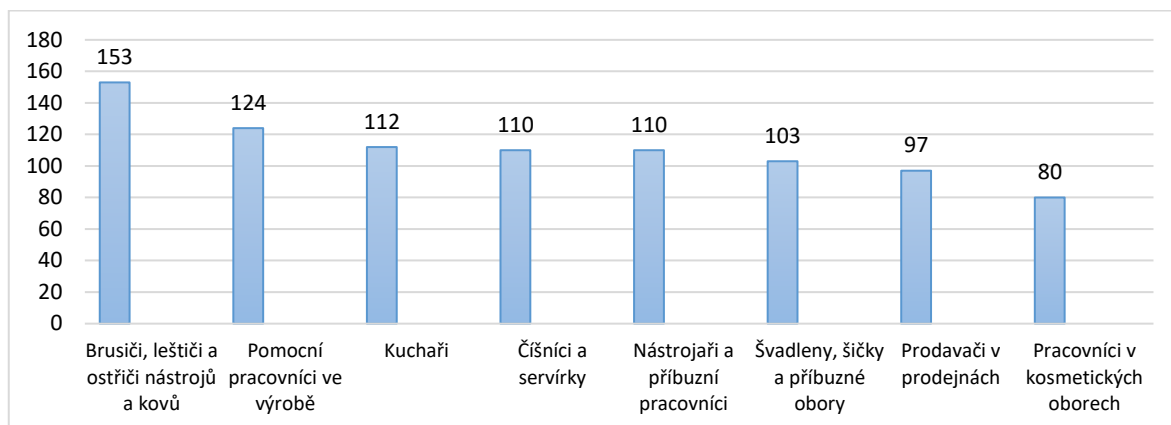
Graf 11 - Analýza neobsazenosti volných pracovních míst podle profese - okres ČB

ZDROJ: Vlastní zpracování na základě údajů z MPSV – Integrovaný portál. Nabídka a poptávka na trhu práce. Analýza neobsazenosti volných pracovních míst podle profese. [online]. [cit. 2017-08-15].

Okres Český Krumlov je specifický díky svému zaměření především na cestovní ruch. Od toho se odvíjí i poptávka na trhu práce. Ve velké míře se jedná o pracovníky ve službách, jako jsou kuchaři, číšníci a servírky, prodavači nebo kosmetičky a příbuzné obory. Pro tyto profese je dostačující střední vzdělání s výučním listem, pro kosmetické služby existuje maturitní obor. V těchto odvětvích jsou důležité také cizí jazyky z důvodu přílivu zahraničních turistů. Nejvíce neobsazených míst však zůstává stejně v oboru strojírenství a jedná se o profese Brusíči, leštiči a ostříči nástrojů a kovů. Dále jsou v okrese potřební nekvalifikovaní pracovníci do výroby. Nezanedbatelné jsou také profese Švadlena, šička a příbuzné profese, kdy je v okrese aktuálně volných přes sto takových pracovních míst.

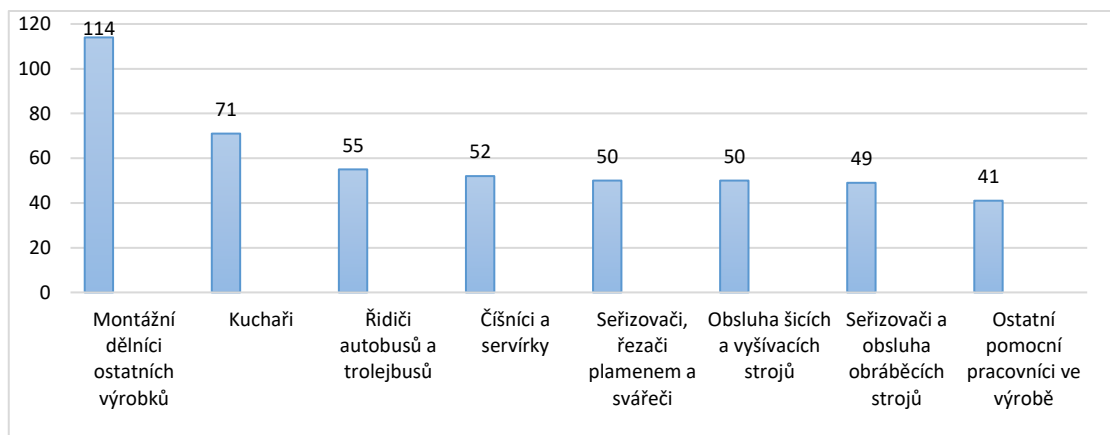
Graf 12 - Analýza neobsazenosti volných pracovních míst – okres ČK

ZDROJ: Vlastní zpracování na základě údajů z MPSV – Integrovaný portál. Nabídka a poptávka na trhu práce. Analýza neobsazenosti volných pracovních míst podle profese. [online]. [cit. 2017-08-15].

V **okrese Jindřichův Hradec** opět tvoří nejvíce volných pracovních míst strojírenské profese. Chybí zde ale také pracovníci ve službách jako kuchaři a číšníci, servírky. Nedostatek je také řidičů v hromadné dopravě. Důležité je zmínit také nedostatek pracovníků k obsluze šicích a vyšívacích strojů.

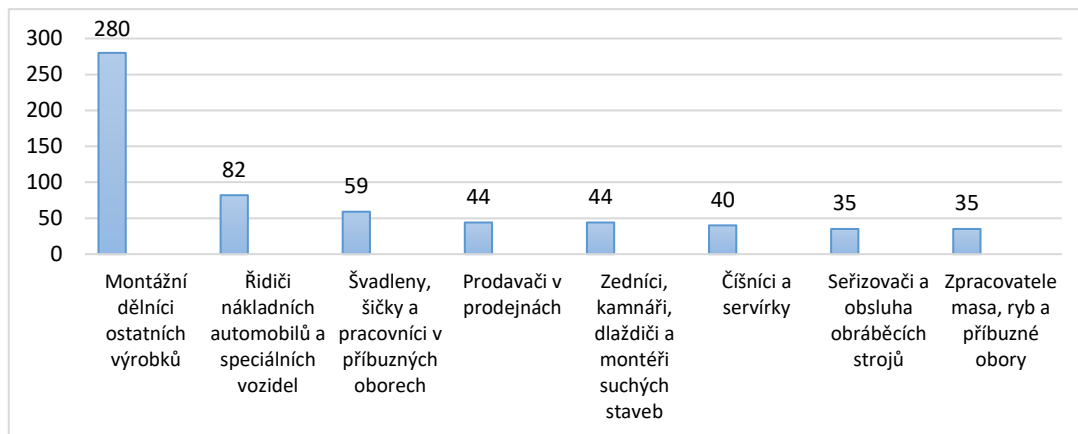
Graf 13 - Analýza neobsazenosti volných pracovních míst – okres JH

ZDROJ: Vlastní zpracování na základě údajů z MPSV – Integrovaný portál. Nabídka a poptávka na trhu práce. Analýza neobsazenosti volných pracovních míst podle profese. [online]. [cit. 2017-08-15].

V **okrese Písek** také nejvíce chybí strojírenské profese, zejména montážní dělníci, kde počet volných míst výrazně převyšuje ostatní profese. Dále se zde znovu objevují volná pracovní místa ve službách, stavebnictví a nákladní dopravě. Nedostatek je v textilním a oděvním průmyslu, kde chybí švadleny, šičky a příbuzné profese.

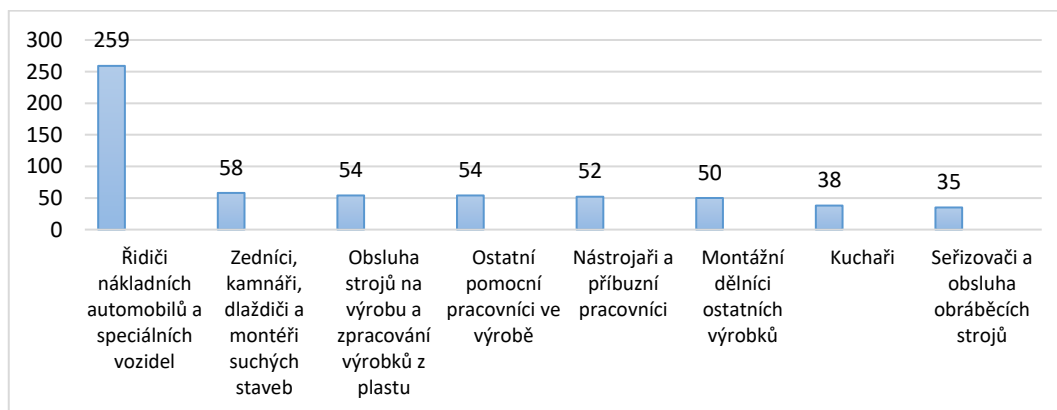
Graf 14 - Analýza neobsazenosti volných pracovních míst – okres PI

ZDROJ: Vlastní zpracování na základě údajů z MPSV – Integrovaný portál. Nabídka a poptávka na trhu práce. Analýza neobsazenosti volných pracovních míst podle profese. [online]. [cit. 2017-08-15].

Okres Prachatice aktuálně nabízí nejvíce pracovních míst pro řidiče nákladních a speciálních vozidel, počet volných míst výrazně převyšuje ostatní poptávku. Další profese s největším počtem volných pracovních míst jsou opět pro pracovníky ve strojírenství a stavebnictví.

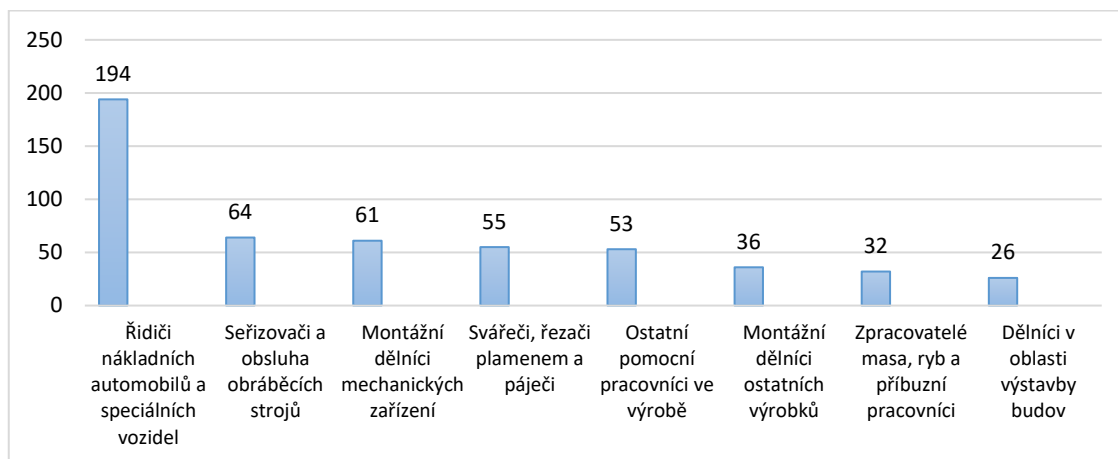
Graf 15 - Analýza neobsazenosti volných pracovních míst – okres PR

ZDROJ: Vlastní zpracování na základě údajů z MPSV – Integrovaný portál. Nabídka a poptávka na trhu práce. Analýza neobsazenosti volných pracovních míst podle profese. [online]. [cit. 2017-08-15].

I v **okrese Strakonice** je nejvíce volných pracovních míst pro řidiče nákladních automobilů. Dále je největší poptávka po pracovnících v oboru strojírenství a stavebnictví a po nekvalifikovaných pomocných pracovnících.

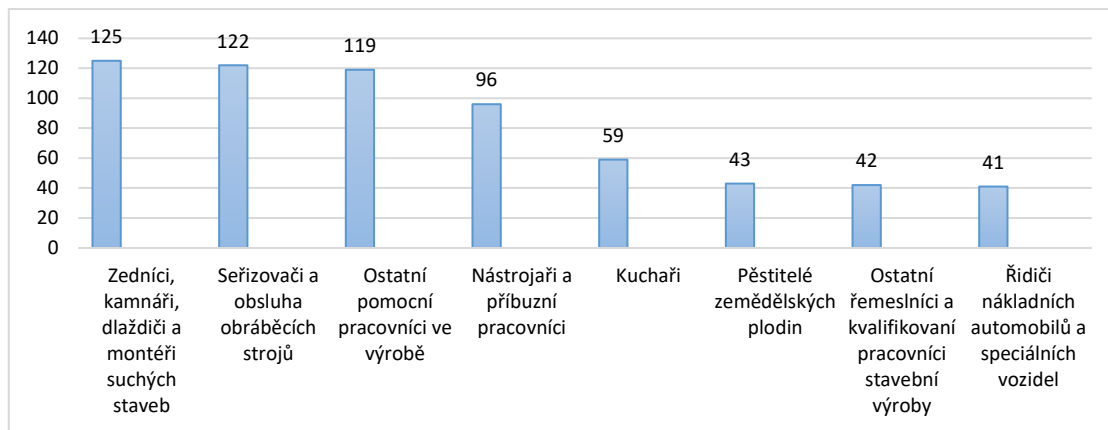
Graf 16 - Analýza neobsazenosti volných pracovních míst – okres ST

ZDROJ: Vlastní zpracování na základě údajů z MPSV – Integrovaný portál. Nabídka a poptávka na trhu práce. Analýza neobsazenosti volných pracovních míst podle profese. [online]. [cit. 2017-08-15].

V **okrese Tábor** byl oproti ostatním okresům největší nedostatek řemeslníků a opravářů. To se promítá i do neobsazených volných pracovních míst, kde nepřevažují tolik profese z oboru strojírenství, ale chybí větší množství pracovníků ve stavebnictví. Dále jsou v okrese potřeba kuchaři a řidiči nákladních automobilů.

Graf 17- Analýza neobsazenosti volných pracovních míst – okres TA

ZDROJ: Vlastní zpracování na základě údajů z MPSV – Integrovaný portál. Nabídka a poptávka na trhu práce. Analýza neobsazenosti volných pracovních míst podle profese. [online]. [cit. 2017-08-15].

Při shrnutí meziokresního srovnání zjišťujeme, že ve většině okresů je nejvíce volných pracovních míst v oboru strojírenství, zejména se jedná o montážní dělníky, seřizovače a obsluhu obráběcích strojů a nástrojaře. Velký nedostatek pracovníků je také u profese řidič nákladního automobilu a speciálních vozidel, který se projevuje zejména v okrese

Česká Budějovice, Písek, Prachatice a Strakonice. Velký počet volných míst tvoří profese z oboru stavebnictví, zejména se jedná o zedníky, kamnáře, dlaždiče a montéry suchých staveb. Volná místa ve službách nejvíce tvoří poptávka po kuchařích a číšnicích, servírkách, nejvíce v Č. Krumlově a Jindřichově Hradci. Větší množství volných míst pro nekvalifikovanou pracovní sílu, zejména na pozici pomocného pracovníka do výroby, nabízí nejvíce okresy Č. Budějovice, Č. Krumlov a Tábor. Důležité je zmínit také profese vztahující se k textilnímu a oděvnímu průmyslu, kde velké množství volných míst bylo v okresech Písek, Č. Krumlov a Jindřichův Hradec

Pokud analyzujeme neobsazená volná pracovní místa podle požadavků na vzdělání docházíme k závěru, že nejvíce evidovaných volných pracovních míst je s požadavkem na středoškolské vzdělání bez maturity. Druhou skupinou volných pracovních míst, jejichž počet se velmi blíží první, jsou profese s požadavkem základního vzdělání nebo bez vzdělání. V obou případech toto potvrzuje i analýza neobsazenosti volných míst podle profese v předchozím textu. Co se týče počtu uchazečů na jedno volné pracovní místo, největší šanci k nalezení práce mají lidé bez vzdělání nebo se základním. Při porovnání roku 2015 a 2016 se zvyšoval počet volných pracovních míst u všech druhů vzdělání, s výjimkou středního vzdělání s maturitou, kde počet poklesl o pouhých 17 míst. S tím souvisí i snižování počtu uchazečů na jedno volné pracovní místo. Počty uchazečů se naopak u všech skupin snižovaly, což způsobuje populační pokles.

Tabulka 7 - Počet evidovaných volných pracovních míst v JČK podle požadavků na dosažené vzdělání

Vzdělání	31.12.2015			31.12.2016		
	Ucha- zeči	Volná místa	Uchaz./ 1 místo	Ucha- zeči	Volná místa	Uchaz./ 1 místo
Základní vzdělání, neúplné vzdělání	5 570	2 694	2,1	5 004	4 101	1,2
Středoškolské bez maturity	9 991	3 068	3,3	8 512	4 206	2,0
Středoškolské s maturitou	5 493	940	5,8	4 584	923	5,0
Vysokoškolské	1 522	165	9,2	1 285	228	5,6
Celkem	22 576	6 867	3,3	19 385	9 458	2,0

ZDROJ: MPSV. *Zpráva o situaci na krajském trhu práce, o realizaci APZ 2016.* [online]. [cit. 2017-08-05].

Při shrnutí celé kapitoly opět docházíme k závěru, že největší zájem ze strany zaměstnavatelů je o pracovní sílu s technickým vzděláním, jedná se nejčastěji o obory

strojírenství, stavebnictví nebo doprava. Nejčastěji požadovaným dokončeným vzděláním je střední bez maturity. Dále je zájem o pracovníky ve službách, na které nejsou kladeny tak vysoké nároky na druh a stupeň vzdělání, ale často jsou zde důležité jazykové znalosti. Při porovnání dosaženého vzdělání uchazečů o zaměstnání a volných míst podle dosaženého vzdělání se tyto dva ukazatele shodují.

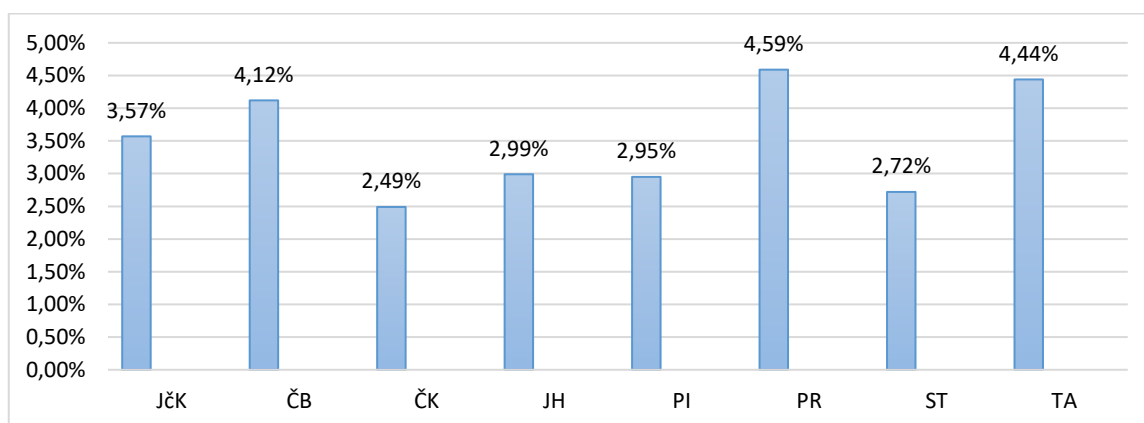
4.4 Absolventi na trhu práce v Jihočeském kraji

Absolventi jsou na trhu práce jednou z ohrožených skupin zejména pro nedostatek praxe. Nicméně podle dostupných informací počet evidovaných absolventů na úřadu práce v Jihočeském kraji v roce 2015 byl 1180 absolventů, o rok později to bylo pouze 967 absolventů se středním a vysokoškolským vzděláním.⁸⁸ Tento pokles může být do jisté míry způsoben snižujícím se počtem absolventů, ale také větším zájmem firem právě o absolventy, které si sami zaškolí. Dalším faktorem může být to, že se absolventi snaží dosáhnout co nejvyššího vzdělání, proto po dokončení střední školy pokračují v dalším vzdělávání na vysokých nebo vyšších odborných školách anebo dokonce studiem v zahraničí.

Graf 18 porovnává jednotlivé okresy Jihočeského kraje podle toho, jaký je podíl absolventů na uchazečích o zaměstnání v evidenci úřadu práce. Krajský průměr je 3,57 %. Všechny okresy, kromě okresu České Budějovice, Prachatice a Tábor, dosahují výsledku pod krajským průměrem. Největší procento nezaměstnaných absolventů je v okrese Prachatice.

⁸⁸ MPSV. *Zpráva o situaci na krajském trhu práce, o realizaci APZ 2016.* [online]. [cit. 2017-07-05].

Graf 18 – Podíl absolventů na uchazečích o zaměstnání k 31.12.2016

ZDROJ: Vlastní zpracování podle ČSÚ. Veřejná databáze. Struktura uchazečů o zaměstnání v evidenci ÚP. [online]. [cit. 2017-08-16]

Vysoká zaměstnanost a nedostatek pracovníků může absolventům pomáhat při hledání práce, protože zaměstnavatelé nemohou sehnat vhodné potenciální zaměstnance. Proto přijímají absolventy i když často nemají potřebné zkušenosti. To dokazuje i snížení počtu absolventů v roce 2016 oproti roku 2015. Výhodou absolventů může být schopnost rychle se učit, mají často lepší znalosti cizích jazyků a informačních technologií a také jsou časově flexibilnější, což mnohým firmám vyhovuje. Absolventi se na trhu práce setkávají i s různými problémy, kvůli kterým je pro ně obtížné najít zaměstnání. Jedním z nich je často nereálná představa absolventů o mzdách nebo o pracovním procesu obecně a chybí motivace pracovat. Opačným problémem mohou být nereálné požadavky ze strany zaměstnavatelů na nabízené pozice, kdy při těžce splnitelném množství zkušeností, mzdové ohodnocení neodpovídá. Třetím a největším problémem je nesoulad mezi nabídkou a poptávkou. Jde o to, že i když v kraji jsou nabízené obory potřebné k uspokojení potřeb zaměstnavatelů, není o ně zřejmě takový zájem, jaký by vyžadoval trh práce. V práci bylo dokázáno, že zájem o obory s výučním listem klesá, a naopak zájem o maturitní obory roste. Problém trhu práce v JČK tedy není v neodpovídající struktuře oborů, ale v nízkém zájmu o tyto obory a také v momentálním nedostatku studentů obecně, což již bylo několikrát zmíněno. Obecně platí, že klesá zájem o obory s řemeslnou a manuální prací.⁸⁹ Práce uvádí, že největší zájem je o strojírenské obory, které jsou pro trh práce stěžejní, nutné je však dodat, že to se promítne na trhu práce až za několik let.

⁸⁹ MPSV. Zpráva o situaci na krajském trhu práce, o realizaci APZ 2016. [online]. [cit. 2017-07-05].

Vzhledem k nedostatečnému množství kvalifikované pracovní síly se zaměstnavatelé často zaměřují právě na budoucí absolventy. Řešení problému můžeme tedy vidět ve spolupráci škol a firem. Praxi zajišťuje studentům škola ve spolupráci s partnerskou firmou, nebo si ji studenti zařizují samostatně. Nicméně u druhého způsobu se často stává, že studenti při plnění praxe podvádí anebo praktické zkušenosti nejsou na potřebné úrovni. Proto se výhodněji jeví získání praxe v rámci spolupráce školy a firmy. Takovou spolupráci nabízejí většinou velké podniky, které mají už dlouhodobější zkušenosti se zácvikem studentů. Mimo to mohou studentům poskytnout skutečně kvalitní praktické zkušenosti, které zvyšují jejich lidský kapitál. Pro studenty středních odborných škol s maturitou, gymnázií a VŠ některé firmy nabízejí například exkurze nebo workshopy. Posledním způsobem získání budoucích absolventů je prezentace firem přímo ve školách. Úřad práce má možnost podpořit absolventy tím, že v rámci APZ poskytne firmám příspěvek na zapracování absolventa.⁹⁰

⁹⁰ MPSV. *Zpráva o situaci na krajském trhu práce, o realizaci APZ 2016.* [online]. [cit. 2017-07-05].

Závěr

Hlavním cílem této práce bylo analyzovat soustavu středního vzdělávání a zhodnotit její vazbu na trh práce v Jihočeském kraji. Jedním z dílčích cílů bylo představit základní pojmy z oblasti vzdělávání a trhu práce a popsat vzdělávací strukturu v České republice. Dalším dílčím cílem bylo popsat strukturu středoškolského vzdělávání v Jihočeském kraji a posledním cílem bylo popsat situaci na trhu práce v kraji, zjistit jaké jsou jeho potřeby v jaké situaci jsou absolventi na trhu práce v kraji. V závěru bych ráda odpověděla na otázky, které jsem si stanovila na začátku práce.

1) Jaká je nabídka středního vzdělávání v Jihočeském kraji a které skupiny oborů jsou nejvíce vyhledávané?

V Jihočeském kraji je odpovídající nabídka středních škol, která se skládá ze středních odborných učilišť, středních odborných škol i středních všeobecných škol. Kapacita škol odpovídá, protože v současné době je velmi nízký počet studentů z důvodu dřívějšího populačního poklesu. V každém z okresů lze najít minimálně dvě gymnázia a střední školu s ekonomickým zaměřením. Technicky zaměřené střední školy se nachází ve všech okresech s výjimkou okresu Prachatice. Ten jako jediný z kraje nabízí studium na střední pedagogické škole. Typickými školami pro Jihočeský kraj jsou také SŠ rybářské ve Vodňanech a Třeboni. Struktura oborů je také rozmanitá, kraj nabízí téměř všechny skupiny oborů s výjimkou tří. Těmi jsou Hornictví a hornická geologie, hutnictví a slévárenství, Kožedělná a obuvnická výroba a zpracování plastů a Textilní výroba a oděvnictví. Na středních odborných školách je nejvíce oblíbený obor Ekonomie a podnikání. Druhým oborem, který navštěvuje nejvíce studentů, je Strojírenství a strojírenská výroba. U středních odborných učilišť studenti nejčastěji volí Strojírenství a strojírenskou výrobu, druhým často vyhledávaným oborem je Kuchař-číšník. U obou druhů škol je pak velký zájem i o obory ze skupiny Zemědělství a lesnictví, které má v regionu stále velký význam. Bylo tedy zjištěno, že celkově největší zájem je o technické obory, jejichž absolventi mají také největší uplatnění na trhu práce v Jihočeském kraji.

2) Jaká je aktuální poptávka na trhu práce v Jihočeském kraji a o jakou pracovní sílu mají zaměstnavatelé největší zájem?

Na trhu práce v Jihočeském kraji je jedna z nejnižších nezaměstnaností v ČR a je zde vysoká zaměstnanost. Tento fakt vede k tomu, že na trhu práce je nedostatečná nabídka a zaměstnavatelům chybí pracovní síla. Jedním z důvodů může být také nízký počet absolventů středních škol, který se odvíjí od dřívějšího populačního poklesu. Počty absolventů by se měly v následujících letech zvyšovat. Aktuální poptávka ze strany zaměstnavatelů neodpovídá nabídce práce. Nesoulad není způsoben nevhodnou nabídkou oborů středních škol, jelikož k profesím, které zaměstnavatelé nejvíce žádají, existují odpovídající obory na středních odborných školách a středních odborných učilištích. Výjimku tvoří pouze profese v textilním a oděvním průmyslu, ke kterým bohužel v Jihočeském kraji neexistují odpovídající obory.

Ve všech okresech Jihočeského kraje je největší zájem o kvalifikovanou pracovní sílu, nejčastěji s technickým vzděláním v oboru strojírenství a stavebnictví. Velký počet míst je ale i pro nekvalifikované pracovníky do výroby. Ve většině okresů je také nedostatek pracovníků v dopravě, zejména řidičů nákladních automobilů. Velmi žádaní jsou také pracovníci ve službách jako jsou kuchaři, číšníci, servírky, uklízeči a pomocní pracovníci, a to zejména v okrese Český Krumlov a Jindřichův Hradec. Pracovníky v textilním a oděvním průmyslu nejvíce poptávají zaměstnavatelé v okrese Písek, Č. Krumlov a J. Hradec. Do budoucna se dá předpokládat nárůst zájmu především o kvalifikované pracovníky, dělnické a řemeslné pozice a o pracovníky ve službách.

Co se týče požadavků na vzdělání, nejvíce volných pracovních míst je pro uchazeče se středním vzděláním bez maturity a dále se základním nebo neukončeným vzděláním. Mnohem méně je potom volných míst pro lidi se středním vzděláním s maturitou. Co se týče uchazečů, nejvíce nabízí práci lidé se středním vzděláním bez maturity nebo se základním či neukončeným vzděláním. Pro uchazeče s takovým stupněm vzdělání je nejpříznivější situace na trhu práce. Oproti uchazečům se středním vzděláním s maturitou nebo vysokoškolským vzděláním je počet uchazečů na jedno volné pracovní místo zhruba poloviční.

3) Nalézají absolventi oborů středních odborných škol a učilišť uplatnění na trhu práce v Jihočeském kraji?

Počty absolventů evidovaných na úřadu práce v Jihočeském kraji se oproti roku 2015 snížily. Může to být způsobeno jednak snížením počtu absolventů z důvodu populačního poklesu, větším zájmem o navazující studium, ale také zvýšeným zájmem o absolventy ze strany zaměstnavatelů, kterým chybí kvalifikovaná pracovní síla. Absolventi mají na trhu práce momentálně výhodu, protože zaměstnavatelé potřebují pracovníky a jsou ochotni je přijímat i přes nízké praktické zkušenosti. Výhodou pro absolventy může být i jejich flexibilita, jazykové a IT znalosti a schopnost se rychle učit. Důvodem, proč se firmy přijímání absolventů brání, jsou malá nebo žádná praxe, nereálné požadavky na mzdu a pracovní místo nebo to, že lidé po škole nejsou zvyklí pracovat. Největší zájem je především o absolventy škol s technickým zaměřením, menší pak o absolventy humanitních oborů. Obecně lze však shrnout, že absolventi mají aktuálně na trhu práce dobré postavení a je pro ně jednodušší najít si zaměstnání než před několika lety.

Celkově lze tedy shrnout, že obory středních odborných škol a středních odborných učilišť dobře reflektují potřeby trhu práce v Jihočeském kraji. Zejména skupina oborů Strojírenství a strojírenská výroba je toho dobrým příkladem, protože o tyto obory je velký zájem ze strany studentů a zároveň i zájem o absolventy ze strany zaměstnavatelů. Výjimkou je pouze skupina oborů Textilní výroba a oděvnictví, jejíž obory v Jihočeském kraji chybí a na trhu práce jsou pracovníci v tomto odvětví žádaní v několika okresech. Řešením tohoto problému by mohlo být otevření oboru, který bude odpovídat potřebám firem v textilním a oděvním průmyslu v Jihočeském kraji. Otevření nového oboru by mělo na trh práce dopad až za několik let. Absolventi takového oboru by zřejmě našli snadno uplatnění na trhu práce. Do budoucna je také potřeba udržet a podporovat zájem studentů o technické obory formou různých spoluprací škol, firem a úřadu práce. Možným doporučením je podporovat zájem o technické obory už u žáků na základních školách.

Seznam použitých zkratk

ČB – okres České Budějovice
ČK – okres Český Krumlov
ČSÚ – Český statistický úřad
DZ ČR – Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR
ISCED – International Standard Classification of Education
JČK – Jihočeský kraj
JH – okres Jindřichův Hradec
LZPS – Listina základních práv a svobod
MMR – Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR
MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR
NÚV – Národní ústav pro vzdělávání
OA – Obchodní akademie
OECD – Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OP VVV – Operační program výzkum, vývoj a vzdělávání
OŠMT – Obor školství, mládeže a tělovýchovy Krajského úřadu Jihočeského kraje
PI – okres Písek
PR – okres Prachatice
RVP – Rámcový vzdělávací program
SLDB – Sčítání lidu, domů a bytů
SOŠ – Střední odborná škola
SOU – Střední odborné učiliště
SŠ – Střední škola
ST – okres Strakonice
TA – okres Tábor
ÚP – Úřad práce
VOŠ – Vyšší odborná škola
VŠ – Vysoká škola
ZŠ – Základní škola

Seznam tabulek a grafů

Graf 1 – Počet obyvatel v Jihočeském kraji podle věku k 31. 12. 2016

Graf 2 – Obyvatelstvo podle nejvyššího ukončeného vzdělání dle SLDB 2011

Graf 3 – Vývoj dosaženého vzdělání populace v Jihočeském kraji (v tisících)

Graf 4 – Počet středních škol v JČK podle druhu k 1. 9. 2015

Graf 5 – Počet studentů SŠ podle druhu školy ve školním roce 2015/2016

Graf 6 – Skupiny oborů pro střední odborné vzdělání s maturitní zkouškou (stav ve školním roce 2015/2016)

Graf 7 - Skupiny oborů pro střední odborné vzdělání s výučním listem (stav ve školním roce 2015/2016)

Graf 8 – Obecná míra nezaměstnanosti za rok 2016 (v %)

Graf 9 – Vývoj obecné míry nezaměstnanosti v JČK (v %)

Graf 10 – Analýza neobsazenosti volných pracovních míst podle profese, podle okresů, za 2. čtvrtletí 2017

Graf 11 - Analýza neobsazenosti volných pracovních míst podle profese – okres ČB

Graf 12 - Analýza neobsazenosti volných pracovních míst podle profese – okres ČK

Graf 13 - Analýza neobsazenosti volných pracovních míst podle profese – okres JH

Graf 14 - Analýza neobsazenosti volných pracovních míst podle profese – okres PI

Graf 15 - Analýza neobsazenosti volných pracovních míst podle profese – okres PR

Graf 16 - Analýza neobsazenosti volných pracovních míst podle profese – okres ST

Graf 17 - Analýza neobsazenosti volných pracovních míst podle profese – okres TA

Graf 18 – Podíl absolventů na uchazečích o zaměstnání k 31.12.2016

Tabulka 1 – Úrovně vzdělávání podle ISCED

Tabulka 2 – Vývoj počtu žáků na SŠ v JČK

Tabulka 3 – Úroveň vzdělání zaměstnaných v 3. čtvrtletí roku 2016

Tabulka 4 – Průměrná hrubá měsíční mzda v ČR a v JČK (na přepočtené počty zaměstnanců)

Tabulka 5 – Podíl nezaměstnaných osob na obyvatelstvu ve věku 15-64 let v okresech JČK – stav k 31.12. (v %)

Tabulka 6 – Vzdělanostní struktura uchazečů o zaměstnání (2015,2016)

Tabulka 7 – Počet evidovaných volných pracovních míst v JČK podle požadavků na dosažené vzdělání

Seznam literatury

- 1) BLAŽEK, J., UHLÍŘ, J. *Teorie regionálního rozvoje – nástin, kritika, implikace*. Karolinum, 2011. 341. s. ISBN 978-80-246-1974-3
- 2) HOLMAN., R. *Ekonomie. 4.aktualizované vydání*. Praha: C. H. Beck. 2005. s. 710 s. ISBN 80-7179-891-6
- 3) KACZOR, P. *Trh práce, pracovní migrace a politika zaměstnanosti ČR po roce 2011*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica. 2013. 242 s. ISBN 978-80-245-1930-2.
- 4) KAMENÍČEK, J. *Lidský kapitál. Bohatství, které dřímá v nás*. Vyd. 2. Praha: Karolinum. 2012. 230 s. ISBN 978-80-246-2139-5.
- 5) KOLÁŘ, Z. a kol. *Výkladový slovník z pedagogiky. 583 vybraných hesel*. Grada Publishing a.s. 2012. 192 s. ISBN 978-80-247-3710-2.
- 6) KUCHAR, P. *Trh práce: sociologická analýza*. Praha: Karolinum. 2007. ISBN 978-80-246-1383-3.
- 7) MŠMT. (2011) *The Education system in the Czech Republic*. Praha: CERMAT. 35.s. ISBN 978-80-87601-00-6
- 8) OECD (2016). *Education at a Glance 2016: OECD Indicators*. Paris: OECD Publishing. 508 s. ISBN 978-92-64-25979-9
- 9) PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., JETMAR, M. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru, 3. přepracované vydání*. Praha: ASPI, 2008. 712.s. ISBN 978-80-7357-351-5
- 10) PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. (2008). *Pedagogický slovník*. Praha: Portál. 322 s. ISBN 978-80-7367-416-8
- 11) VÁCHAL, J. et al. *Jihočeský kraj v globální ekonomice*. Praha: Setoutbooks.cz. 2016. 291.s. ISBN 978-80-86277-82-0
- 12) WOKOUN, R. (2008). *Regionální rozvoj (Východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie a strategie programování)*. Praha: Linde. 475 s. ISBN 978-80-7201-699-0
- 13) WOKOUN, R. a kol. *Regionální rozvoj a jeho management v České Republice*. Praha: Oeconomica. 2007. 244 s. ISBN 978-80-245-1301-0

Seznam právních předpisů

- 1) Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky
- 2) Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů
- 3) Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělání (školský zákon) ze dne 24. září 2004, ve znění pozdějších předpisů

Seznam internetových zdrojů

- 1) Atlas školství. *Střední školy – seznam středních škol v ČR*. [online]. 2012-2017. [cit. 2017-08-13]. Dostupné z: <<http://www.atlasskolstvi.cz/stredni-skoly?action=search>>
- 2) BOSCH. *Robert Bosch, spol. s.r.o.* – České Budějovice. [online]. [cit. 2017-08-10].
- 3) Centrální registr firem. *Textilní a oděvní průmysl*. [online]. [cit. 2017-08-15]. Dostupné z: <http://www.centralniregistr.cz/Kategorie/Jihocesky/Textilni-a-odevni-prumysl/13896_k35/>
- 4) ČSÚ. *Statistická ročenka Jihočeského kraje 2012*. [online]. 2007. [cit. 2017-05-30]. Dostupné z: <<https://www.czso.cz/csu/x/statisticke-rocenky-jihoceskeho-kraje>>
- 5) ČSÚ. *Statistická ročenka Jihočeského kraje 2012*. [online]. 2009. [cit. 2017-05-30]. Dostupné z: <<https://www.czso.cz/csu/x/statisticke-rocenky-jihoceskeho-kraje>>
- 6) ČSÚ. *Statistická ročenka Jihočeského kraje 2012*. [online]. 2012. [cit. 2017-05-30]. Dostupné z: <<https://www.czso.cz/csu/x/statisticke-rocenky-jihoceskeho-kraje>>
- 7) ČSÚ. *Statistická ročenka Jihočeského kraje 2014*. [online]. 2014 [cit. 2017-05-30]. Dostupné z: <<https://www.czso.cz/csu/x/statisticke-rocenky-jihoceskeho-kraje>>
- 8) ČSÚ. *Statistická ročenka Jihočeského kraje 2016*. [online]. 2016. [cit. 2017-05-30]. Dostupné z: <<https://www.czso.cz/csu/x/statisticke-rocenky-jihoceskeho-kraje>>
- 9) ČSÚ. *Úroveň vzdělání obyvatelstva podle výsledků sčítání lidu 2014*. [online]. cit. 2017-04-02]. Dostupné z: <<https://www.czso.cz/documents/10180/20536250/17023214.pdf/7545a15a-8565-458b-b4e3-e8bf43255b12?version=1.1>>
- 10) ČSÚ. *Věková struktura obyvatel – pětileté věkové skupiny k 31.12.2016*, Jihočeský kraj. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&ds=ds1527&pvo=DEMD003&katalog=30845&u=v1530_VUZEMI_100_3034&c=v3~2_RP2016MP12DP31&str=v1530>
- 11) ČSÚ. Veřejná databáze. Jihočeský kraj – SLBD 2011. *Obyvatelstvo podle nejvyššího ukončeného vzdělání*. [online]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31288&u=VUZEMI_100_3034#>
- 12) ČSÚ. Veřejná databáze. Podíl nezaměstnaných osob, pracovní míst v evidenci ÚP (stav k 31.12.) [online]. [cit. 2017-08-15]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jsf?page=statistiky&katalog=30851&filtr=G~F_M~F_Z~F_R~F_P~S~U~301-null#katalog=30853>
- 13) ČSÚ. Veřejná databáze. Struktura uchazečů o zaměstnání v evidenci ÚP – podle vzdělání, věku a délky nezaměstnanosti (stav k 31.12.). [online]. [cit. 2017-08-16] Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jsf?page=statistiky&katalog=30851&filtr=G~F_M~F_Z~F_R~F_P~S~U~301-null#katalog=30853>

- 14) ČSÚ: Veřejná databáze. Počet zaměstnanců a průměrné hrubé měsíční mzdy. [online]. [cit. 2017-05-25]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jsf?page=statistiky&katalog=30851&filtr=G~F_M~F_Z~F_R~F_P~S~U~301-null#katalog=30852
- 15) ČSÚ: Veřejná databáze. *Vše o území – Jihočeský kraj*. [online]. [cit. 2017-04-10]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31288&u=VUZEMI_100_3034#profil31291%5Bfrm%5D=TABULKA&profil31291%5Btypzobr%5D=T&profil31291%5Bnazev%5D=P&profil31291%5Bident_pvo%5D=P_U-SLDB-2&profil31291%5Bpvo_cnt%5D=1&profil31291%5Bkatalog_podr%5D=0&profil31291%5Bvsvo_id%5D=4256&profil31291%5BkatalogId%5D=31291&w=>
- 16) ČSÚ: Veřejná databáze. *Vzdělávání – celkový přehled*. [online]. cit. 2017-03-29]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=VZD01&z=T&f=TABULKA&katalog=30848&str=v62>
- 17) ČSÚ: Veřejná databáze. *Základní charakteristiky obyvatelstva ve věku 15 a více let*. [online]. [cit. 2017-05-19]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=statistiky&filtr=G%7EF_M%7EF_Z%7EF_R%7EF_P%7E_S%7E_U%7E301-null_&katalog=30853
- 18) EIA servis, s.r.o. *IGY 2 České Budějovice – oznámení záměru*. [online]. 2012. [cit. 2017-08-10]. Dostupné z: http://www.c-budejovice.cz/cz/rozvoj-mesta/Documents/Pripravujeme_dokumenty/IGY2_oznamenizameru.pdf
- 19) JIHOČESKÝ KRAJ. *Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v Jihočeském kraji 2016*. [online]. 2016. [cit. 2017-07-05]. Dostupné z: http://www.kraj-jihocesky.cz/343/koncepce_z_oblasti_vychovy_vzdelavani_a_sportu.htm
- 20) Jihočeský kraj. *Investujeme v Jihočeském kraji*. [online]. [cit. 2017-08-16]
- 21) JIHOČESKÝ KRAJ. *Strategie rozvoje školství Jihočeského kraje v horizontu do roku 2020*. [online]. [cit. 2017-07-05]. Dostupné z: http://www.kraj-jihocesky.cz/343/koncepce_z_oblasti_vychovy_vzdelavani_a_sportu.htm
- 22) JIHOČESKÝ KRAJ-OŠMT. *Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Jihočeském kraji za školní rok 2015/2016*. [online]. 2015/2016. [cit. 2017-06-30]. Dostupné z: http://www.kraj-jihocesky.cz/343/koncepce_z_oblasti_vychovy_vzdelavani_a_sportu.htm
- 23) MMR ČR. *Strategie regionálního rozvoje ČR 2014-2020*. [online]. Duben 2013. [cit. 2017-08-03]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Regionalni-politika-a-cestovni-ruch/Podpora-regionu/Koncepce-Strategie/Strategie-regionálního-rozvoje-CR-2014-2020>
- 24) MPSV. Integrovaný portál. *Nabídka a poptávka na trhu práce. Analýza neobsazenosti volných pracovních míst podle profese*. [online]. [cit. 2017-08-15]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/trh>
- 25) MPSV. *Zpráva o situaci na krajském trhu práce, o realizaci APZ 2016*. [online]. [cit. 2017-07-05]. Dostupné z: <https://portal.mpsv.cz/upcr/kp/jhc/statistiky>

- 26) MŠMT. *Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2015-2020*. [online]. [cit. 2017-06-01]. Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/dlouhodoby-zamer-vzdelavani-a-rozvoje-vzdelavaci-soustavy-3>>
- 27) MŠMT. *Operační program výzkum, vývoj a vzdělávání období 2014-2020*. [online]. [cit. 2017-06-01]. Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/strukturalni-fondy-1/op-vvv>>
- 28) MŠMT. *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. [online]. Leden 2017. [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/skolskareforma/ramcove-vzdelavaci-programy>>
- 29) MŠMT. *Strategie digitálního vzdělávání do roku 2020*. [online]. [cit. 2017-06-01]. Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategicke-a-koncepcni-dokumenty-cerven-2009>>
- 30) MŠMT. *Strategie vzdělávací politiky 2020*. [online]. [cit. 2017-06-01]. Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/ministerstvo/strategie-vzdelavaci-politiky-2020>>
- 31) MŠMT. *Zpráva o vývoji českého školství od listopadu 1989*. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy [online]. © 2013–2017. [cit. 2017-06-05]. Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategicke-a-koncepcni-dokumenty-cerven-2009>>
- 32) NÚV. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. [online]. cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <<http://www.nuv.cz/t/rvp-pro-zakladni-vzdelavani>>
- 33) NÚV. *Střední vzdělávání*. [online] © 2011–2017.[cit, 2017-04-02]. Dostupné z: <<http://www.nuv.cz/t/stredni-vzdelavani>>
- 34) NÚV. *Vzdělávání a trh práce v krajích ČR*. [online]. © 2011–2017 NÚV – Národní ústav pro vzdělávání. [vid. 2017-08-03]. Dostupné z: <<http://www.nuv.cz/t/vzdelavani-a-trh-prace-v-krajich-cr-1>>